

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
КОМИСИЈА ЗА КОНЦЕСИЈЕ**

Саве Мркаља број 16, тел: 051/490-890, факс: 051/490-481 Е-mail: komisija@koncesije-rs.org

**ИЗВЈЕШТАЈ
О РАДУ КОМИСИЈЕ ЗА КОНЦЕСИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА ПЕРИОД 01.01.2012. - 31.12.2012. године**

Бања Лука, Април 2013. године

САДРЖАЈ

1.	УВОД.....	4
2.	ПРАВНИ ОКВИР ПОЛИТИКЕ КОНЦЕСИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ.....	5
2.1.	Закон о концесијама.....	5
2.2.	Подзаконска акта.....	5
2.3.	Документ о политици додјеле концесија.....	5
2.4.	Концесије у одредбама других комплементарних закона	6
2.5.	Припрема и израда новог Закона о концесијама.....	6
3.	ОСНОВНЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ЗА КОНЦЕСИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ.....	7
3.1.	Провјера рада Концесионара.....	9
3.2.	Активности Комисије из области изградње и коришћења енергетских објеката.....	9
3.2.1.	Рјешења Комисије.....	9
3.2.2.	Провјера рада концесионара.....	15
3.2.3.	Концесија за РИТЕ Станари.....	16
3.2.4.	ХЕ „Улог“.....	17
3.2.5.	ХЕ „Дабар“.....	18
3.2.6.	Магистрални гасовод Сава.....	19
3.2.7.	Реализација уговора за изградњу и коришћење малих хидроелектрана на ријеци Врбас.....	19
3.2.7.1.	Реализација уговора за изградњу и коришћење малих хидроелектрана.....	21
3.2.8.	Преглед активности на реализацији Уговора о концесији за МХЕ- у 2012. години.....	22
3.2.9.	Закључци.....	23
3.3.	Активности Комисије из области минералних ресурса.....	24
3.3.1.	Рјешења Комисије.....	24
3.3.2.	Преглед закључених Уговора према врсти минералне сировине.....	33
3.3.3.	Провјера рада концесионара.....	34
3.3.4.	Преглед актуелних проблеми који су присутни код реализације Уговора о концесији.....	38
3.3.5.	Закључци.....	41
3.4.	Активности Комисије из области трговине и туризма.....	43
3.4.1.	Рјешења Комисије.....	43
3.5.	Активности Комисије из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара.....	44
3.5.1.	Рјешења Комисије.....	44
3.5.2.	Провјера рада концесионара.....	49
3.5.3.	Преглед активности на реализацији Уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара у 2012. години.....	52
3.5.4.	Закључци.....	52
4.	КОНЦЕСИОНА НАКНАДА.....	54

5.	БУЏЕТ	55
5.1.	Финансијски приходи, трошкови и расходи Комисије за концесије Републике Српске.....	55
5.1.1.	Стална средства Комисије за концесије.....	55
5.2.	Трошкови плата и накнада запослених.....	56
5.2.1.	Трошкови материјала и услуга.....	56
5.2.2.	Годишњи Извјештај о извршењу буџета.....	56
6.	ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ЗА КОНЦЕСИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	57
6.1.	Сарадња са домаћим тијелима и институцијама у БиХ-значајнији послови, задаци и активности Комисије за концесије Републике Српске.....	57
6.2.	Сарадња са међународним институцијама и организацијама.....	58
7.	ЗАКЉУЧАК	58

1. УВОД

Извјештај о раду Комисије за концесије Републике Српске (у даљем тексту Комисија), подноси се на основу одредбе члана 18. Закона о концесијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 25/02, 91/06 и 92/09), којим је прописано да Комисија подноси Извјештај о свом раду у претходној години Народној Скупштини Републике Српске, путем Владе Републике Српске, најкасније до 30. Априла текуће године.

У складу са чланом 15. Закона о концесијама Републике Српске, Комисија припрема годишњи финансијски извјештај и укључује га у Извјештај о раду у претходној фискалној години.

Према одредбама Закона о концесијама, Извјештај о раду Комисије садржи податке о поднесеним захтјевима, односно захтјевима за ревизију, рјешења Комисије, број, врсту и одговоре на упите које је Комисија разматрала. Извјештај садржи и све друге информације које у вези са радом Комисије, затражи Влада Републике Српске.

Извјештај о раду Комисије обухвата период Јануар – Децембар 2012. године и има за циљ да информише Народну скупштину Републике Српске, али и јавност, о раду Комисије и досадашњим активностима на провођењу законских и подзаконских прописа из области концесионе дјелатности.

У току 2012. године, Комисија је провела активности у складу са Законом о концесијама и основним начелима на којима закон почива, чиме се обезбјеђује:

- Домаћим и страним правним лицима да под једнаким условима добију право коришћења природног богатства, добра у општој употреби и/или право изградње објеката ради обављања дјелатности које су законом утврђене као дјелатности од општег интереса;
- Исти правни положај домаћих и страних правних лица за све вријеме изградње објекта или извођења других радова и у обављању дјелатности која је предмет концесије;
- Једнакост услова за раскид уговора и правних посљедица у том случају;
- Заштита јавног интереса у поступку оцјене оправданости за додјелу концесије и у периоду њеног трајања;
- Искључиво право Републике Српске да додјељује концесију, подразумијевајући то право и кад се додјељује концесија за изградњу комуналне инфраструктуре;
- Ограничено трајање концесије чији је максималан рок утврђен Законом и уговором о концесији;
- Предаја свих објеката, уређаја и постројења по престанку концесије у својину Републике Српске;
- Обављање свих процедуралних послова везаних за додјеле концесија и послова провјере рада, извршавања права и обавеза из концесионих уговора.

Рад Комисије заснива се на одредбама Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 25/02, 91/06 и 92/09), подзаконских аката на које је сагласност дала Влада Републике Српске и Документа о политици додјеле концесије („Службени гласник Републике Српске“, број: 31/06), који је усвојен од стране Народне скупштине Републике Српске. У Документу о политици додјеле концесија дефинисани су приоритетни циљеви, којих се Комисија у свом раду придржава. Један од основних циљева је оживљавање привредних активности путем улагања домаћег и страног капитала, што све скупа треба да оствари повољније економске ефекте по Републику Српску.

Рад Комисије у 2012. години обиљежен је бројним активностима у вези са разматрањем захтјева за давање сагласности за вођење преговора са стратешким партнером, захтјева за давање сагласности за закључење уговора о концесији, захтјева за давање сагласности на Студије економске оправданости, сагласности на Јавни позив у складу са прописаном законском процедуром, приједлога Влади Републике Српске за додјелу концесије, као и одговоре на разне упите и мишљења. Поред тога, Комисија је у складу са Законом о концесијама вршила провјеру рада концесионара и реализације закључених Уговора о концесији по разним областима.

2. ПРАВНИ ОКВИР ПОЛИТИКЕ КОНЦЕСИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

2.1. Закон о концесијама

Законом о концесијама ("Службени гласник Републике Српске", број: 25/02, 91/06 и 92/09), уређују се предмет, начин и услови под којима се могу додјељивати концесије у Републици Српској, надлежност за додјелу концесија, оснивање Комисије, поступак Јавног позива, поступак подношења самоиницијативне понуде на основама искључивих и ексклузивних права понуђача, садржај уговора о концесији, престанак уговора о концесији, права и обавезе концесионара, рјешавање спорова и друга питања од значаја за додјелу концесија на територији Републике Српске.

Овим законом утврђују се услови под којим се домаћим и страним правним лицима могу додјељивати концесије за обезбијеђење инфраструктуре и услуга, за експлоатацију природних ресурса, финансирање, пројектовање, изградњу, обнову, одржавање и/или руковођење радом те инфраструктуре и свих за њу везаних објеката и уређаја које су у уставној надлежности Републике Српске.

Циљ закона је да створи јаван и свима доступан, недискриминаторан и јасан правни оквир за утврђивање услова под којима се домаћим и страним привредно-правним субјектима могу додјељивати концесије у Републици Српској и дати подстицаји улагању страног капитала у предметним областима.

2.2. Подзаконска акта

У складу са члановима 14. и 21. Закона о концесијама, Комисија је уз сагласност Владе Републике Српске донијела сљедећа подзаконска акта:

- Пословник о раду Комисије за концесије Републике Српске („Службени гласник Републике Српске", број: 77/04);
- Упутство за процјену постојања јавног интереса („Службени гласник Републике Српске", број: 103/05);
- Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Комисији за концесије Републике Српске („Службени гласник Републике Српске", број: 77/04)
- Правилник о утврђивању критеријума за одређивање висине концесионе накнаде („Службени гласник Републике Српске", број: 45/07, 63/07 и 101/07);
- Правилник о преносу уговора о концесији и преносу власничких права концесионара („Службени гласник Републике Српске", број: 60/11).

2.3. Документ о политици додјеле концесија

Комисија за концесије је уз сагласност Народне скупштине Републике Српске, донијела Документ о политици додјеле концесија („Службени гласник Републике Српске", број: 31/06).

Документом о политици додјеле концесија, даје се опис привредних сектора у којима се путем концесија могу уступити на коришћење: природни ресурси, добра у општој употреби или обављати дјелатности од општег интереса.

Документ о политици додјеле концесија даје свеобухватан и перспективан поглед на расположиве ресурсе и привредне капацитете, с циљем њиховог одрживог коришћења у комерцијалне сврхе.

Најзначајнији циљеви који се желе постићи Законом о концесијама и Документом о политици додјеле концесија су: пласман домаћег или страног капитала у инвестиционе пројекте, повећање квантитета и квалитета производа и услуга, ангажовање домаћих производних и услужних капацитета, повећање извоза, повећање фискалних прихода, унапређење стандарда пословања по свјетским и европским критеријумима, трансфер технологије и сл.

Имајући у виду да је у поступку доношење новог Закона о концесијама, Комисија сматра да се у наредном периоду треба приступити редефинисању Документа о политици додјеле концесија, или доношењу новог Документа, којим би се актуелизирала политика додјеле концесија и ускладила са новим Законом о концесијама.

2.4. Концесије у одредбама других комплементарних закона

Закон о концесијама донесен је 2002. године, након већине закона који регулишу коришћење природних богатстава, добара у општој употреби и обављање дјелатности од општег интереса. Међутим, важећи Закон о концесијама и Измјене и допуне Закона о концесијама из 2006. године, односно 2009. године, нису створили потпуно јасан правни основ за реализацију концесија у пракси, а у појединим сегментима правне легислативе стварао је контрадикторност у погледу његове примјене, због чега се одлучило за доношење новог закона.

Комисија је анализирао законска и подзаконска акта према 24 (двадесетчетири) тачке, које обухватају потенцијалне предмете концесије и уочила да постоје одређене неусклађености позитивних законских прописа и Закона о концесијама, а који стварају одређене проблеме у поступку додјеле концесија, односно реализацији концесионих уговора.

Са ресорним министарствима је постигнут висок степен сагласности, да је потребно приступити хармонизацији позитивно-правних прописа, како би се превазишла колизија у самој законодавној материји, која правно регулише питање концесија, а истовремено коришћење природних ресурса и других јавних добара би постало рационалније, економичније и продуктивније за Републику Српску. Поједностављење правне регулативе с једне стране, треба да додјелу концесија учини ефикаснијом, а хармонизација правне регулативе треба да осигура правну сигурност у погледу додјеле концесија, односно коришћења предмета концесије, као важну компоненту у спровођењу политике додјеле концесија.

Активности око хармонизације прописа у 2012. години су на одређен начин застале, јер се у овом периоду Народна скупштина Републике Српске определијелила за доношење новог Закона о концесијама, који је у међувремену ушао у законодавну процедуру, а чије доношење се очекује у 2013. години. Имајући у виду наведено, Комисија сматра да је потребно ово питање актуелизирати након доношења новог Закона о концесијама.

2.5. Припрема и израда новог Закона о концесијама

Комисија за концесије је у 2012. години, поред осталог, својим примједбама, сугестијама и приједлозима учествовала у припреми и изради Нацрта новог Закона о концесијама.

Као регулаторно тијело, кроз непосредну примјену Закона о концесијама, те провјеру рада концесионара, Комисија је уочила одређене проблеме у примјени важећег закона, па и мањкавости појединих законских одредби због протока времена од када је исти донесен. Из разлога, гдје поједине законске одредбе нису биле у функцији унапређења концесионих односа, требало је приступити доношењу новог Закона о концесијама.

Комисија се у Извјештају неће бавити појединим законским рјешењима, али ћемо нагласити неке мањкавости Нацрта новог Закона о концесијама, на које је Комисија већ дала своје примједбе, сугестије и мишљења предлагачу.

Имајући у виду садашњи Закон о концесијама, а и предложени нови Закон о концесијама, Комисија сматра да концесиону дјелатност треба проширити на предмете који нису регулисани ни новим Законом о концесијама, као ни важећим законом.

Комисија сматра да сва добра у општој употреби треба да имају исти или сличан третман, чије коришћење треба обезбиједити путем концесија, као што је коришћење пољопривредног земљишта, коришћење грађевинског земљишта, коришћење шума, вађење шљунка и пијеска из водотока, коришћење енергије вјетра, сунца и других обновљивих извора енергије.

Такође, сматрамо да је потребно успоставити систем концесија у области друштвених дјелатности као што су: образовање, здравство, спорт, комуналне услуге и сл.

Одредбе Нацрта закона, пољопривредно земљиште не предвиђају као предмет концесије. Комисија сматра да би се пољопривредно земљиште требало предвидјети као предмет концесије, као и сва друга добра у општој употреби, јер смо мишљења да сва добра, као и дјелатности од општег интереса треба да буду у систему концесија из разлога једнаког правног режима, јавних добара и пружања услуга од општег интереса.

Коришћењем пољопривредног земљишта путем концесија обезбјеђује се боља искоришћеност истог, а укрупњавањем посједа се стварају бољи услови за интензивну пољопривредну производњу коју све више намеће тржишна економија, као и правила и стандарди Европске Уније у области пољопривредне производње. Друго важно питање је егзистенција великог броја закључених уговора за коришћење пољопривредног земљишта, а посебно са аспекта њиховог анексирања или преноса уговора о концесији, који предвиђа и нови Закон о концесијама.

Пољопривредно земљиште као добро у општој употреби путем концесија има многе предности у односу на друге начине коришћења овог земљишта (закуп), те га стога треба задржати у овом закону као предмет концесије из следећих разлога: путем концесије пољопривредно земљиште се даје на дужи временски период, што омогућује озбиљнији приступ култивацији пољопривредног земљишта од стране концесионара, озбиљније примјене агротехничких мјера и стварање претпоставки за интензивну пољопривредну производњу.

Напомињемо, да је пољопривредно земљиште дефинисано као предмет концесије у ранијем Закону о концесијама Републике Српске, Закону о концесијама у Федерације БиХ, Закону о концесијама БиХ, као и Законима о концесијама у земљама у региону.

3. ОСНОВНЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ЗА КОНЦЕСИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У досадашњем раду, Комисија је укупно одржала 410 (четиристотине десет) сједница, од чега је у 2012. години, одржала 53 (педесеттри) сједнице. Активности Комисије на сједницама су биле усмјерене на рјешавање захтјева за давање сагласности за вођење преговора за избор стратешког партнера, на рјешавање захтјева за давање сагласности за закључење уговора о концесији, давање сагласности на Студије економске оправданости, давање сагласности на јавни позив, давање сагласности на пренос уговора о концесији и пренос власничких права у складу са Правилником, као и рјешавање захтјева за давање мишљења, која су према Комисији, у складу са прописаним процедурама, упутила ресорна министарства, концесионари, друге институције, те правна и физичка лица, разматрање извјештаја извршених провјера рада концесионара, израда општих аката Комисије ради унапређења организационе структуре и функционалности рада Комисије.

У 2012. години од стране ресорних министарстава, Владе Републике Српске, концесионара, те значајног броја правних и физичких лица, упућено је 220 (двистотине двадесет) захтјева и након њихове анализе и разматрања, Комисија је донијела:

- 3 Рјешење о давању сагласности за вођење преговора за избор стратешког партнера,
- 23 Рјешења о давању сагласности за закључење уговора о концесији,
- 33 Мишљења која су тражена од стране министарстава, правних и физичких лица,
- 21 Рјешење о одобравању Студије економске оправданости,
- 12 Рјешења о давању сагласности на пренос уговора о концесији или пренос власничких права концесионара,
- 26 Рјешења о давању сагласности на анексе уговора о концесији,

- 24 Рјешења о одобрењу Јавног позива за додјелу концесије,
- 1 Рјешење о одбијању преноса уговора о концесији или преноса власничких права концесионара,
- 8 Непотпуних предмета је враћено на допуну и дораду,
- 3 Закључка Комисије којима су враћене на допуну и дораду Студије економске оправданости,
- 1 Рјешење о одбацивању понуда на Јавни позив;
- 2 Закључка Комисије којима се враћају понуде ресорном министарству, због незадовољавања услова из јавног позива,
- 1 Закључак о враћању на дораду захтјева за пренос уговора о концесији или пренос власничких права концесионара,
- 19 Приједлога рјешења Влади Републике Српске за додјелу концесије,
- 2 Приједлога рјешења Влади Републике Српске о измјени рјешења о додјели концесије,
- 1 Рјешење о преиспитивању рјешења о давању сагласности на пренос Уговора о концесији или пренос власничких права концесионара,
- 1 Рјешење о преиспитивању рјешења Комисије о одобравању Студије економске оправданости,
- 1 Изјашњење Комисије по тужби и
- 38 Одговора на разне упите од стране ресорних министарстава, правних и физичких лица.

Комисија је у 2012. години разматрала и усвојила сљедећа документа:

- Правилник о отварању понуда пред Комисијом.
Овим Правилником ближе се уређује поступак отварања понуда пред Комисијом и прописује образац за вођење записника о отварању понуда.
- Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивању књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза.
Овим Правилником се прописују: предмет, циљеви, поступак и процедуре пописа, те начин усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза Комисије за концесије Републике Српске.

3.1. Провјера рада концесионара

Комисија за концесије је обавила већи број провјера рада концесионара из области енергетике минералних ресурса, пољопривреде, те контролу једног уговора закљученог из области игара на срећу. У вези с тим, извршена је провјера рада концесионара или су достављени извјештаји концесионара о реализацији концесионих пројеката и то:

- 46 концесионара и 76 уговора из области енергетике,
- 45 концесионара и 50 уговора из области минералних ресурса,
- 36 концесионара и 37 уговора из области пољопривреде и
- 1 концесионар и 1 уговор из области игара на срећу.

Након свих обављених провјера сачињени су записници, те достављени извјештаји надлежним министарствима.

О обављеним провјерама рада концесионара више ће бити ријечи у дијелу извјештаја који се односи на анализу стања у појединим секторима.

3.2. Активности Комисије из области изградње и коришћења енергетских објеката

3.2.1. Рјешења Комисије

У току 2012. године, Министарство индустрије, енергетике и рударства упутило је 35 захтјева, који су се односили на рјешавање предмета из области изградње и коришћења енергетских објеката, а Комисија је донијела и упутила Министарству индустрије, енергетике и рударства:

- 3 Рјешења о давању сагласности за вођење преговора за избор стратешког партнера;
- 4 Рјешења за одобравање Студије економске оправданости;
- 2 Закључка којима се враћају на допуну и дораду Студије економске оправданости;
- 4 Рјешења за одобравање Јавног позива;
- 4 Рјешења о давању сагласности за закључење уговора о концесијама;
- 4 Приједлога рјешења за додјелу концесија;
- 5 Рјешења о преносу уговора о концесији или преносу власничких права Концесионара;
- 1 Рјешење о одбијању преноса уговора о концесији или преноса власничких права концесионара и
- 8 Рјешења о давању сагласности за закључење анекса уговора о концесији.

Министарство индустрије, енергетике и рударства је доставило 3 (три) закључена Уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години.

У табелама 1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.,8.,9. и 10. дат је преглед закључених уговора, рјешења и закључака Комисије у 2012. години из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 1. - Преглед закључених Уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Бр. Уговора	Датум закључења Уговора
1.	о.о.о. „Теплогазсервиспроект Oversiz“, limited Liability Company, 117393 Moscow, Russian Federation	Изградња система за аутономно снабдијевање течним нафтним гасом/ТНГ-ом, на територији града Бањалука	05.01/31-1095/12	19.09.2012.

2.	„ЕОЛ ПРВИ“ д.о.о. Невесиње	Изградња и коришћење парка вјетрењача „Трусина“, снаге 51MW, општина Невесиње	05.05/312-682/12	19.10.2012.
3.	„Comsar Energy Trading“ d.o.o. Banja Luka	Изградња и коришћење ХЕ „Мрсово“ на ријеци Лим, снаге 37,3 MW	05.05/312-848/12	29.11.2012.

Укупно су закључена 3 (три) уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 2. - Рјешења Комисије о давању сагласности за вођење преговора за избор стратешког партнера у 2012. години из области изградње и коришћења енергетских објеката;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења Рјешења
1.	RWE-Inoggy GmbH, Essen, Нјемачка	Изградња и коришћење електро потенцијала горњег слива ријеке Дрине	Сагласност за вођење преговора са изабраним кандидатима у предквалифик. поступку за избор стратешког партнера	13.03.2012.
2.	RWE-Inoggy GmbH, Essen, Нјемачка	Изградња и коришћење електро потенцијала горњег слива ријеке Дрине	Сагласност за наставак вођења преговора са квалификованим кандидатом RWE- Inoggy GmbH, Essen, Нјемачка за избор стратешког партнера	26.07.2012.
3.	RWE-Inoggy GmbH, Essen, Нјемачка	Изградња и коришћење електро потенцијала горњег слива ријеке Дрине	Сагласност на спроведене преговоре за избор стратешког партнера	24.09.2012.

Укупно су дате 3 (три) сагласности за вођење преговора за избор стратешког партнера из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 3. - Закључци Комисије којима се враћају на допуну и дораду Студије економске оправданости из области изградње и коришћења МХЕ у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Закључка
1.	Студија ек. оправданости за изградњу МХЕ „Ушће“, снаге 0,47 MW	Враћа се на допуну и дораду Студија ек. оправданости	На ријеци Ракитници, општина Рогатица	30.01.2012.

2.	Студија ек. оправданости за изградњу МХЕ „Подгај“, снаге 0,46 MW	Враћа се на допуну и дораду Студија ек. оправданости	На ријеци Ракитници, општина Рогатица	30.01.2012.
----	--	--	---------------------------------------	-------------

Укупно су донесена 2 (два) закључка Комисије, којима се враћају на допуну и дораду Студије економске оправданости из области изградње и коришћења МХЕ.

Табела 4. - Рјешења Комисије за одобравање Студије економске оправданости из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Студија ек. оправданости за изградњу вјетрењача снаге 51MW	Одобрена Студија	„Трусина“, општ. Невесиње и Берковићи	01.03.2012.
2.	Студија ек. оправданости за изградњу МХЕ „Студена“, снаге 0,13MW	Одобрена Студија	На ријеци Студеној општина Теслић	27.03.2012.
3.	Студија ек. оправданости за изградњу МХЕ „Ушће“, снаге 560KW	Одобрена Студија	На ријеци Ракитници општина Рогатица	29.03.2012.
4.	Студија ек. оправданости за изградњу МХЕ „Подгај“, снаге 680KW	Одобрена Студија	На ријеци Ракитници општина Рогатица	29.03.2012.

Укупно су дате 4 (четири) сагласности на Студије економске оправданости из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 5.- Рјешења Комисије за одобравање Јавног позива из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Јавни позив за додјелу концесије за изградњу система за аутономно снабдијевање течним нафтним гасом/ТНГ-ом	Одобрен Јавни позив	На територији града Бања Лука	15.06.2012.
2.	Јавни позив за додјелу концесије за изградњу парка вјетрењача Трусина	Одобрен Јавни позив	На подручју општине Невесиње	18.07.2012.
3.	Јавни позив за додјелу концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Мрсово“, снаге 37,3MW	Одобрен Јавни позив	На ријеци Лиму, општина Рудо	22.08.2012.

4.	Јавни позив за додјелу концесије за изградњу и коришћење МХЕ „Луке“, снаге 4,85MW МХЕ „Фаловићи“, снаге 9,262MW и МХЕ „Годијено“, снаге 3,649MW	Одобрен Јавни позив	На ријеци Ћехотини, општина Фоча	20.09.2012.
----	---	---------------------	-------------------------------------	-------------

Укупно су дате 4 (четири) сагласности на Јавни позив из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 6. - Рјешења Комисије о давању сагласности за закључење уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	о.о.о. ТЕПЛОГАЗСЕРВИСПРОЈЕКТ ОВЕРСИЗ“ LIMITED Liability Company, Russian Federation	Изградња система за аутономно снабдијевање течним нафтним гасом/ТНГ-ом, на територији града Б. Лука	Сагласност за закључење уговора	08.08.2012.
2.	„ЕОЛ ПРВИ“ д.о.о. Невесинје	Изградња и коришћење парка вјетрењача „Трусина“, снаге 51MW, општина Невесинје	Сагласност за закључење уговора	21.09.2012.
3.	„Comsar Energy Trading“ d.o.o. Banja Luka	Изградња и коришћење ХЕ „Мрсово“ на ријеци Лим, снаге 37,3 MW	Сагласност за закључење уговора	11.10.2012.
4.	„REV“ d.o.o. Фоћа	Изградња и коришћење МХЕ „Луке“, снаге 4,85MW, МХЕ „Фаловићи“, снаге 9,262MW и МХЕ „Годијено“, снаге 3,649MW, на доњем току ријеке Ћехотине	Сагласност за закључење уговора	06.12.2012.

Укупно су дате 4 (четири) сагласности за закључење уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 7.- Приједлози рјешења о додјели концесија из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Локација	Датум доношења Приједлога рјешења
1.	о.о.о. ТЕПЛОГАЗСЕРВИСПРОЈЕКТ ОВЕРСИЗ“ LIMITED Liability Company, Russan Federation	Приједлог рјешења о додјели концесије за изградњу система за аутономно снабд.течним нафтним гасом/ТНГ-ом, на територији града Бања Лука	на територији града Бања Лука	08.08.2012.
2.	„Еол Први“ д.о.о. Невесиње	Приједлог рјешења о додјели концесије за изградњу и коришћење парка вјетрењача	„Трусина“, општина Невесиње	21.09.2012.
3.	„Comsar Energy Trading“ d.o.o. Banja Luka	Приједлог рјешења о додјели концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Мрсово“	на ријеци Лим општина Рудо	11.10.2012.
4.	„РЕВ“ д.о.о. Фоча	Приједлог рјешења о додјели концесије за изградњу и коришћење МХЕ „Луке“, МХЕ „Фаловићи“ и МХЕ „Годијено“	на доњем току ријеке Ђехотине општина Фоча	06.12.2012.

Укупно су дата 4 (четири) приједлога рјешења за додјелу концесије из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 8. - Рјешења Комисије за концесије о преносу уговора о концесији или преносу вл. права концесионара из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	„ББ-Промет“ д.о.о. Градишка	Пренос уговора о конц. на „Е-Промет“ д.о.о. Котор Варош	Дата је сагласност на пренос	21.06.2012.
2.	ХЕ „Бистрица“ д.о.о. Фоча	Пренос дијела вл. права у предуз. ХЕ „Бистрица“ д.о.о. Фоча са пред. „Kaldera Company“ d.o.o. Laktaši на стицаоца пред. BDY Czech a.s. Češka	Дата је сагласност на пренос	25.09.2012.
3.	„Hidroenergy“ д.о.о. Гацко	Пренос 90% вл. права у предуз. „Hidroenergy“ д.о.о. Гацко на новог сувласника пред. GL&A Holding GmbH, Austrija	Дата је сагласност на пренос	11.12.2012.

4.	„Елинг МХЕ“ д.о.о. Теслић	Пренос уговора о концесији на „Електрос“ д.о.о. Бања Лука	Дата је сагласност на пренос	26.12.2012..
5.	о.о.о. ТЕПЛОГАЗСЕРВИСПРОЈЕКТ ОВЕРСИЗ“ LIMITED Liability Company, Russian Federation	Пренос уговора о концесији на „Газсервис РС“ д.о.о. Бања Лука	Дата је сагласност на пренос	26.12.2012.

Укупно је дато 5 (пет) сагласности о преносу уговора о концесији или преносу власничких права концесионара из области изградње и коришћења енергетских објеката, у складу са Закључком Владе бр. 04/1-012-2-2313/10 од 11.11.2010.г., којим се задужује ресорно министарство да поједностави услове за пренос права и обавеза из уговора о концесији, у смислу да се пренос услови прибављањем одобрења за грађење.

Табела 9. - Рјешења Комисије за концесије о одбијању преноса уговора о концесији или преноса власничких права концесионара из области изградње и коришћења МХЕ у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	„Technor Energy AS“ Norveška	Пренос уговора о концесији за изградњу МХЕ „Цијевна I“, МХЕ „Цијевна II“, МХЕ „Цијевна IV“, МХЕ „Цијевна V“, МХЕ „Цијевна VI“ и МХЕ „Добој“ на привредно друштво „Technor Energy AB“ Švedska	Одбија се давање сагласности на пренос уговора о концесији	09.02.2012.

Укупно је донесено 1 (једно) рјешење о одбијању преноса уговора о концесији или преноса власничких права концесионара из области изградње и коришћења МХЕ.

Табела 10. - Рјешења Комисије за концесије о давању сагласности за закључење анекса уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења Рјешења
1.	МХЕ „Марвел“ д.о.о. Калиновик	Изградња и коришћење ХЕС „Горња Неретва“ на ријеци Неретви	Сагласност за закључење анекса уговора	26.03.2012.
2.	„Хидроинвест“ д.о.о. Рогатица	Изградња МХЕ „Устипрача“ на ријеци Прачи	Сагласност за закључење анекса уговора	26.04.2012.
3.	„Хидроинвест“ д.о.о. Рогатица	Изградња МХЕ „Дуб“ на ријеци Прачи	Сагласност за закључење анекса уговора	26.04.2012.
4.	„ХЕ Бистрица“ д.о.о. Фоча	Изградња МХЕ „Јањина J-1“ на ријеци Јањини	Сагласност за закључење анекса IV уговора	16.08.2012.

5.	„ЕРС мале хидроелектране“ д.о.о. Бања Лука	Изградња МХЕ „Р-С-2“ на ријеци Сућески	Сагласност за закључење анекса II уговора	23.10.2012.
6.	„ЕРС мале хидроелектране“ д.о.о. Бања Лука	Изградња МХЕ „Р-С-1“ на ријеци Сућески	Сагласност за закључење анекса II уговора	23.10.2012.
7.	о.о.о. „Терлогазсервиспроект Oversiz“, limited Liability Company, 117393 Moscow, Russian Federation	Изградња система за аутономно снабдијевање течним нафтним гасом/ТНГ-ом, на територији града Бањалука	Сагласност за закључење анекса уговора	01.11.2012.
8.	Хидроелектране „Бистрица“ д.о.о. Фоча	Изградња МХЕ „Бистрица Б-1“, „Бистрица Б-2а“ и „Бистрица Б-3“ на ријеци Бистрици	Сагласност за закључење анекса V уговора	27.12.2012.

Укупно је дато 8 (осам) сагласности за закључење анекса уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката.

3.2.2. Провјера рада концесионара

У току 2012. године Комисија је у складу са законским овлашћењима пратила и вршила провјеру рада концесионара на реализацији концесионих уговора из области енергетике. С тим у вези, може се констатовати да су и даље присутни неки од проблема, који су били уочени и у претходним извјештајним периодима, а који се у највећој мјери односе на:

- Недостатак финансијских средстава за реализацију пројекта;
- Неповољне кредитне линије банака;
- Спорост локалних заједница око издавања дозвола и сагласности;
- Недостатак водопривредних основа;
- Лоша или најчешће никакава претходна мјерења;
- Нереално сагледано прикључење на мрежу и др.

Представници Комисије су извршили провјеру рада концесионара и реализације уговора, на лицу мјеста, при чему смо посебно водили рачуна о:

- Нивоу прикупљене документације;
- Роковима из основног уговора и анекса;
- Проблемима и узроцима тих проблема, који успоравају реализацију закључених уговора;
- Обезбјеђењу средстава за финансирање пројекта;
- Рјешавању имовинско-правних односа на парцелама, које су дефинисане концесионим уговором;
- Прибављању разних дозвола, сагласности, одобрења, банкарских гаранција, а све у складу са уговором;
- Степену реализације укупног пројекта.

Овдје би требали нагласити једну групу концесионара, код којих од дана потписивања уговора, па до краја 2012. године није дошло до активности, највише због недостатка водопривредне основе ријеке Врбас.

3.2.3. Концесија за РИТЕ Станари.

У фебруару 2008. године, ЕФТ „Рудник и Термоелектрана Станари“ д.о.о. Станари је са Владом Републике Српске потписала концесиони уговор за изградњу и коришћење Термоелектране Станари снаге 410 MW. Концесиони период обухвата 24 мјесеца припремног периода и 30 година за изградњу и експлоатацију електране.

Са кинеском компанијом Dongfang Electric Corporation (DEC) 05.05.2010. године је потписан уговор о изградњи Термоелектране Станари по систему „кључ у руке“ (ЕРС уговор).

Почетак комерцијалног рада термоелектране је предвиђен 45 мјесеци од момента ступања на снагу ЕРС уговора, односно половином 2016. године.

Од добијања концесије за експлоатацију угља на експлоатационим лежиштима Станарског базена у мају 2005. године, до данас је у развој пројекта Станари уложено преко 145 милиона КМ средстава, од чега више од 44 милиона КМ у развој пројекта изградње ТЕ Станари.

Током прве половине 2012. године, тежиште активности на развоју пројекта изградње ТЕ Станари, било је на преговорима и припреми уговора о кредиту са China Development Bank (CDB) за финансирање изградње ТЕ Станари, са израдом пратеће документације уз уговор о кредиту. Уговор о кредиту потписан је 20.06.2012. године у Бања Луци.

Претходни услови прописани уговором о кредиту за затварање финансијске конструкције (Financial Close) су испуњени Децембра 2012. године и стекли су се услови за повлачење прве транше средстава, што је и учињено 13.12.2012. године.

ЕРС уговор ступио је на снагу 21.12.2012. године, уплатом аванса DEC-у, у укупном износу од 61.107.500 USD, након чега је извршена и прва уплата за набавку опреме у износу од 28.765.384 USD.

Током 2012. године настављене су активности на припреми градилишта и обезбјеђењу других неопходних услова за отпочињање радова, од којих су најзначајније сљедеће:

- Завршени су радови на припреми локације ТЕ Станари – насыпање, равнање и нивелисање платоа, ограђивање платоа, изградња приступне инфраструктуре, изградња ободних канала и формирање зеленог коридора око платоа;
- Завршена је припрема градилишног простора, (изградња приступног пута, монтажа трафо-станица за напајање градилишта електричном енергијом, монтажа бунарских пумпи за водоснабјевање и др.);
- Започета је експлоатација угља са површинског копа Драгаловци у циљу обезбјеђења услова за припрему будуће депоније чврстих остатака сагорјевања са ТЕ Станари;
- Завршена је изградња административно-смјештајних објеката генералног извођача радова са припадајућом инфраструктуром;
- Завршена је изградња инфраструктурних објеката за потребе градилишта ТЕ Станари (интерне саобраћајнице, систем снабјевања питком и техничком водом, постројење за третман отпадних вода, котловница и др.);
- Потписан је уговор за ревизију техничке документације и надзор над набавком и монтажом опреме и реализацијом ЕРС уговора 28.11.2012. године са конзорцијумом AF-Consult Energy и Steinmüller Engineering;
- Потписан је уговор за руковање и одржавање ТЕ Станари са Dongfang Electric Corporation.

Поред припреме потребне инвестиционо-техничке документација, добијене су дозволе и сагласности у складу са важећим законским регулативама у Републици Српској.

Током 2012. године закључени су и сљедећи важни документи:

- Анекс споразума о прикључку ТЕ Станари на преносну мрежу БиХ, Фебруар 2012.
- Анекс III Уговора о концесији за изградњу и коришћење ТЕ Станари, Јун 2012.
- Анекс IV Уговора о концесији за изградњу и коришћење ТЕ Станари, Октобар 2012.

3.2.4. ХЕ „Улог“

Након извршене провјере рада концесионара и реализације уговора о концесији и анекса уговора о концесији, закљученог између Министарства индустрије, енергетике и рударства као Концедента и компаније ЕФТ „Рудник и Термоелектрана Станари“ д.о.о. Станари као Концесионара, констатоване су сљедеће активности, везане за изградњу ХЕ „Улог“ на ријеци Неретви:

- Потписан је уговор о изградњи ХЕ „Улог“ по моделу „кључ у руке“ са кинеском компанијом SINOHYDRO;
- Извршен је пренос права својине на непокретностима са СО Калиновик на Републику Српску, а за потребе изградње ХЕ „Улог“;
- Изградња приступних путева је у току;
- Израђен је 35 KV далековод и трафостаница ТС 35/10 KV за потребе снабдијевања градилишта електричном енергијом;
- Почела је четврта фаза геолошких истражних радова, који се одвијају на преградном профилу бране „Недавић“.

Израђена су сљедећа планска документа:

- Главни пројекат ХЕ „Улог“ на ријеци Неретви, од стране ЈУ „Новог Урбанистичког завода Републике Српске“. Ревизија овог пројекта урађена је од стране фирме „ELING Inžinjering“ d.o.o. Teslić.
- Изведбени пројекат 35 KV далековода и трафостанице 35/10 KV, од стране фирме „ELING Inžinjering“ d.o.o. Teslić.

Добијене су сљедеће дозволе и сагласности:

1. Дозвола за изградњу ХЕ „Улог“ од Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске;
2. Водопривредна сагласност на главни пројекат ХЕ „Улог“ од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске;

Планиране активности на пројекту у наредном периоду су:

1. Завршетак радова на изградњи приступних путева;
2. Завршетак четврте фазе геолошких истражних радова на локацији преградног профила бране „Недавић“;
3. Добијање одобрења за грађење за главне објекте и ХЕ у цјелини;
4. Затварање финансијске конструкције;
5. Мобилизација извођача и почетак главних радова на изградњи ХЕ „Улог“.

3.2.5. ХЕ „Дабар“

Влада Републике Српске је 19. Априла 2011. године донијела одлуку о почетку реализације пројекта ХЕ „Дабар“. У почетној фази предвиђено је да се обаве припремни радови на:

- Изградњи канала и компензационог базена у Фатничком пољу са експропријацијом земљишта.
- Изградњи бетонске облоге дијела доводног тунела Фатничко поље-акумулација Билећа.
- Изградњи приступних путева у функцији припреме изградње објекта ХЕ „Дабар“.
- Извођењу истражних радова и изради пројектне документације на нивоу Главног пројекта и Студије процјене утицаја на животну средину.

Рјешењем Владе Републике Српске донијета је концесија за изградњу и коришћење ХЕ „Дабар“, привредном друштву МХ „Електропривреда Републике Српске“, Матично предузеће а.д. Требиње и МХ ЕРС –ЗП „Хидроелектране на Требишњици“ а.д. Требиње, који су дана 19.04.2011. године потписали уговор о оснивању концесионог друштва „Хидроелектране Дабар“ д.о.о. Требиње. Након извршене провјере рада концесионара и реализације уговора о концесији констатоване су сљедеће активности концесионара:

- Добијено је одобрење за геолошко истраживање од стране Министарства индустрије, енергетике и рударства, дана 07.06.2012. године;
- Извршено је извођење истражних радова дана 7.12.2012. године;
- Извршена је израда елабората и још се ради синтезовани извјештај;
- Израђен је Пројектни задатак за Главни пројекат свих објеката ХЕ „Дабар“;
- Израђени су Главни пројекти за све објекте ХЕ „Дабар“;
- Израђена је Студија утицаја на животну средину;
- Рјешење о прихватању Студије издато је дана 07.08.2012. године;
- Добијена је еколошка дозвола дана 03.12.2012. године;
- Извршена је експропријација земљишта;
- Завршен је експроприациони елаборат и Правобранилаштву Републике Српске достављен је 28.09.2012. године. Влада Републике Српске је 19.04.2012. године донијела одлуку о утврђивању општег интереса за изградњу објекта ХЕ „Дабар“;
- Израђен је Главни пројекат за приступне путеве;
- Израђени су урбанистичко-технички услови;
- Добијени су локацијски услови дана 30.03.2012. године;
- Изградња канала и компензационог базена у Фатничком пољу (радови су у току);
- Изградња бетонске облоге дијела доводног тунела Фатничко поље-акумулација Билећа (радови су у току);
- Израда Главног пројекта водоснабдијевања градилишта. Главни пројекти су завршени и ревидовани у Децембру 2012. године;
- Израда захтјева за издавање одобрења за грађење за припремне радове дана 11.06.2012. године;
- Израда елабората техничког рјешења прикључка ХЕ „Дабар“ на преносну мрежу. Ревизија елабората је завршена 26.06.2012. године;
- Израда Студије геодетских радова за ХЕ „Дабар“. Студија је завршена крајем 2012. године, када су урађени и Главни пројекат за 20 KV далековод и трафостанице за напајање градилишта.

3.2.6. Магистрални гасовод Сава

Влада Републике Српске и концесионар „Slavija International“ d.o.o. Laktaši, закључили су дана 11.06.2002. године, уговор о концесији за изградњу сјеверозападног магистралног гасовода Зворник (Горњи Шепак) – Нови Град и његових огранака високог притиска.

Концесионар у протеклом десетогодишњем периоду није испунио услове из уговора о концесији, тако што:

- није предложио контролној служби усвајање плана развоја гасовода;
- није прибавио потребне дозволе/лиценце неопходне за пројектовање и изградњу гасовода;
- није израдио пројектну документацију, односно није ни започео активности предвиђене у прилогу 1 и прилогу 2 уговора о концесији;
- није затворио конструкцију финансирања изградње гасовода и
- није продужио важење гаранције за извршење у складу са уговором о концесији.

Влада Републике Српске је разматрајући информацију о реализацији предметног уговора о концесији, донијела Закључак број: 04/1-012-2-99/13 од 17.01.2013. године, којим је задужила ресорно министарство да у складу са законом и уговором о концесији покрене поступак једностраног раскида уговора због неиспуњења.

Ресорно министарство је обавијестило концесионара и оставило му рок од 90 дана ради предузимања активности предвиђених у прилогу 7. – предуслови за раскид уговора.

По истеку наведеног рока, уколико концесионар не отклони разлоге који су довели до неизвршења уговорних обавеза, сматраће се да је уговор о концесији за изградњу сјеверозападног магистралног гасовода Зворник (Горњи Шепак) – Нови Град и његових огранака високог притиска, раскинут.

Паралелно, Министарство индустрије, енергетике и рударства је водило активности на реализацији пројекта Гасовод „Јужни ток“ – прикључак за Републику Српску.

Након потписивања протокола са Министром енергетике Руске Федерације и низа састанака са руководством „Гаспрома“, потписан је меморандум у Сочију 21.09.2012. године, о прикључењу Републике Српске на гасовод „Јужни ток“. У Москви је одржан састанак са руководством „Гаспрома“, на коме је дата дефинитивна подршка прикључењу Републике Српске на гасовод „Јужни ток“. Након тога, закључен је споразум са ЈП „Србијагас“ Нови Сад, о координацији активности и техничкој сарадњи на реализацији прикључења Републике Српске на гасовод „Јужни ток“ и гасификацију Републике Српске између ЈП „Србијагас“ и привредног друштва „Гас-Рес“ д.о.о. Бања Лука.

„Гас-Рес“ д.о.о. Бања Лука је израдио приједлог траса и преглед потребних количина гаса по намјенама за период 2015. – 2025. године. Трасе гасовода прате у просторно-планској документацији утврђене трасе саобраћајница на релацији Бијељина-Брчко-Добој-Приједор-Нови Град. Након разматрања на интересорно радној групи, приједлог траса и пројектовани капацитети разматраће се на сједници Владе Републике Српске. На интересорној радној групи ће се разматрати и доношење закона о „Јужном току“, којим ће бити обухваћени сви облици експропријације.

3.2.7. Реализација уговора за изградњу и коришћење малих хидроелектрана на ријеци Врбас

Кроз претходне извјештаје, увијек се, као један од основних разлога слабе реализације уговора о концесији за изградњу МХЕ, наводио проблем водопривредне основе слива ријеке Врбас, на коме је додијељен значајан број концесија. Стога су Министарство индустрије, енергетике и рударства и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде у протеклом периоду били ангажовани на рјешавању проблема новелације водопривредне основе слива ријеке Врбас.

Као резултат тога, Консултант „COWI AS Norway“ је закључио уговор са Свјетском банком о ажурирању водопривредне основе слива ријеке Врбас. Главни циљ пројекта је да предложи усклађено управљање водних ресурса слива ријеке Врбас, са радом постојећих и будућих хидроелектрана, уз максималну могућу заштиту животне средине.

Након проведене анализе примједби и приједлога, кључни проблем који је потенциран од стране концесионара је то, што Студија (поготово Модул 3), не ствара могућност за изградњу малих хидроелектрана на локалитетима великих вишенамјенских акумулација, чија је најбитнија улога водоснабдијевање потрошача у сливу (углавном за потребе наводњавања и друге кориснике) и умањење посљедица од поплава. Стога је консултант након јавних консултација изашао са компромисним рјешењем, са којим је упознао представнике Министарства индустрије, енергетике и рударства.

С обзиром, да је рок за јавни увид истекао и да консултант треба да изврши финализацију три модула извјештаја са јавних расправа, до краја Фебруара 2013. године предложено је, да се представници Министарства индустрије, енергетике и рударства, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, представници електропривреда и концесионара састану са консултантом, како би се усагласио начин превазилажења овог проблема, односно усагласило јединствено становиште и приједлог компромиса који би био представљен Управном одбору пројекта.

Консултант је упознао присутне са чињеницом, да је према нацрту Студије о интегралном управљању водним ресурсима (Модул 3) развојним опцијама предвиђено, да се за потребе водоснабдијевања изграде тзв. велике акумулације. Међутим, према тренутном стању не постоји усаглашеност развојних опција са великим акумулацијама са додијељеним концесијама и већ изграђеним објектима малих ХЕ. Проблем се јавља за акумулације:

- 1) Јањске отоке на ријеци Јањ,
- 2) Врлетна коса на ријеци Угар,
- 3) Грабовица и Шипраге на ријеци Врбањи.

Акумулација Јањске отоке (ХЕ „Јањске отоке“) према поглављу 6. Студије остаје најбоља опција за остваривање развојних циљева за различите водне ресурсе. Оваквим рјешењем може се задовољити велики дио потражње воде за домаћинства, индустрију и наводњавање за подручје Бања Луке и Лијевча поља у временском периоду до 2040. Године. Влада је додијелила концесију за изградњу МХЕ „Шипово“, тако да би, с обзиром да је ХЕ „Јањске отоке“ планирана да буде деривационог типа, МХЕ „Шипово“ имала на располагању само биолошки минимум, који би се испуштао из акумулације и евентуалне дотоке од извора у зони природних љепота Јањске отоке, чиме би исплативост ове МХЕ била доведена у питање. Једно од могућих рјешења је и да се машинска хала ХЕ „Јањске отоке“ налази на локацији непосредно уз водозахват МХЕ „Шипово“, међутим економска исплативост оваквог рјешења је врло упитна.

Акумулација „Врлетна коса“ би имала велики значај у погледу обезбјеђења недостајућих количина воде у периоду до 2040. године. Већ је изграђена МХЕ „Новаковићи“ на ријеци Угар, а додијељена је и концесија за МХЕ „Запеће“. ЈП „Електропривреда ХЗХБ“ и концесионар „ЕХЕ“ д.о.о. Бања Лука су доставили и усагласили своје приједлоге у погледу постојећих и планираних објеката на овој ријеци, међутим ова рјешења искључују акумулацију „Врлетна коса“ (висока). Један од начина за рјешење овог проблема је да се на мјесту предложеног рјешења ЈП „Електропривреда ХЗХБ“, МХЕ „Ивик“ прави брана која у првој фази одговара коти за „Ивик“, а у другој фази да се омогући надвишење бране за „Врлетну косу“ (високу).

У првој фази би и МХЕ „Запеће“ имала машинску халу на коти која одговара коти ХЕ „Ивик“, а у другој фази, уколико дође до изградње „Врлетне косе“ (високе), машинска хала се помјера на локацију из водопривредне основе.

Акумулација „Грабовица“ и „Шипраге“: према тренутној ситуацији, а према приједлогу концесионара, уз поштовање услова заштите животне средине, еколошки прихватљивог протока (очекује се доношење новог Закона о водама), могућа је реализација ових МХЕ.

За све локације наведених акумулација се предлаже, да се Влада Републике Српске изјасни има ли могућности да их гради у скоријој будућности, те уколико нема, да у периоду трајања концесије од 25 (двадесетпет) година концесионари приступе реализацији својих рјешења. У анексима уговора о концесији би се навело да се Влада Републике Српске треба изјаснити прије истека концесионог периода, да ли планира изградњу акумулације након истека концесије, те да сходно договору концесиони уговор продужи на одређени период или прекине.

Циљ „COWI“ –ја је да се постигне компромис водопривреде са концесионарима да простор за велике акумулације остане дугорочно резервисан за водопривредне потребе, а да тај простор користе концесионари са својим МХЕ до периода евентуалне реализације акумулација.

3.2.7.1. Реализација уговора за изградњу и коришћење малих хидроелектрана

У реализацији уговора о концесијама из области малих хидроелектрана дошло је до извјесног напретка што се, прије свега огледа у чињеници да:

- Концесионар „ЕРС мале хидроелектране“ д.о.о. Бања Лука (Energy Zotter Bau) има изграђена два производна електроенергетска објекта на ријеци Сућески и то: МХЕ „Сућеска Р-С-1“, снаге 1,70 MW и годишње производње 8,70 GWh и МХЕ „Сућеска Р-С-2“, снаге 0,74 MW и годишње производње 3,363 GWh.
- Концесионар „Bobar Taubinger Elektrik“ d.o.o. Bijeljina (Компанија Бобар Бијељина) има изграђен један производни електроенергетски објекат у општини Фоча, МХЕ „Бистрица Б-5А“, снаге 3,8 MW и годишње производње 11,0 GWh.
- Концесионар „Eling Inžinjering MHE“ d.o.o. Teslić (Eling Inžinjering d.o.o. Teslić) има изграђен један производни електроенергетски објекат МХЕ „Дивич“ на ријеци Врбањи, снаге 3,8 MW и годишње производње 12,8 GWh.
- Концесионар „ЕХЕ“ д.о.о. Бања Лука (Eling Inžinjering MHE d.o.o. Teslić) има изграђен један производни електроенергетски објекат на ријеци Угар, МХЕ „Новаковићи“, снаге 2,5 MW и годишње производње 9,5 GWh.
- Концесионар „Електро Добој“ а.д. Добој има изграђен један производни електроенергетски објекат МХЕ „Пакленица“ на ријеци Пакленици, снаге 0,2 MW и годишње производње 1,8 GWh.
- Концесионар „Мега Електрик“ д.о.о. Бања Лука има изграђен један производни електроенергетски објекат МХЕ „Жираја“, снаге 0,09 MW и годишње производње 0,52 GWh.

Значајно је истаћи да је Регулаторна комисија за енергетику уз сагласност Владе Републике Српске донијела следећа акта:

- Правилник о подстицајима производње електричне енергије из обновљивих извора и когенерације;
- Одлуку о висини гарантованих цијена електричне енергије из обновљивих извора или когенерације;
- Правилник о измјенама и допунама правилника о подстицању производње електричне енергије из обновљивих извора и у ефикасној когенерацији у циљу прецизирања одредби члана 51. Правилника о подстицању;
- Одлуку о висини гарантованих откупних цијена и премија за електричну енергију произведену из обновљивих извора и у ефикасној когенерацији од 30. Новембра 2012. године. Цијене и премије из ове одлуке примјењиваће се за нове произвођаче који у поступку пред Регулаторном комисијом остваре право на подстицај;
- Одлуку о висини накнаде за подстицање производње електричне енергије из обновљивих извора и у ефикасној когенерацији од 30. Новембра 2012. године. Накнада утврђена овом одлуком у износу од 0,0009 KM/kWh, зарачунава се сваком крајњем купцу у Републици Српској почев од 1. Јануара 2013. године.

Доношењем ових аката створили су се реални предуслови да већи број, досад додијељених малих хидроелектрана буде економски исплатив. Тиме је отклоњена једна од највећих препрека у реализацији уговора о концесији за изградњу МХЕ, јер смо анализом достављених студија утврдили да је значајан број пројеката малих хидроелектрана неисплатив, или се налази на самој ивици рентабилности, везано за ниво цијена, који тренутно важи на тржишту.

Поред овога, потребно је нагласити да је Закључак Владе Републике Српске број: 04/1-012-2-2313/10 од 11.11.2010. године направио доста позитивних ефеката у области изградње малих хидроелектрана, што се највише одразило на степен, односно ниво прикупљене документације.

Тако је један број концесионара дошао до дозволе за грађење, или непосредно пред добијање дозволе за грађење, као нпр.: „Хидроелектране Бистрица“ д.о.о. Фоча (МХЕ „Бистрица Б-1“, МХЕ „Бистрица Б-2А“, МХЕ „Бистрица Б-3“ и МХЕ „Јањина Ј-1“), „Горњи Залуковик II“ д.о.о. Власеница (МХЕ „Горњи Залуковик 2“), „АБН Електране“ д.о.о. Бијељина (МХЕ „АТЦ“ на Ободном каналу), FINCOSUL Austrija (МХЕ „Грабовичка Ријека“ и МХЕ „Скакавац“ на Грабовичкој Ријеци), затим „Еурографика“ д.о.о. Зворник (МХЕ „Шековићи“ на Дрињачи), „WEBENERGO“ (МХЕ „Сокочница“ на Сокочници и МХЕ „Медна Склоп“ на Медијанци), „Хидроинвест“ д.о.о. Рогатица (МХЕ „Дуб“ и МХЕ „Устипрача“ на ријеци Прачи), те „Мега Електрик“ д.о.о. Бања Лука (МХЕ „Жежеља“ и МХЕ „Велика Јасеница“), а један број концесионара је у фази изградње: „Hidroenergy“ д.о.о. Гацко (МХЕ „Сутјеска С-Ј-3“) „Eling Inžinjering МНЕ“ d.o.o. Teslić (МХЕ „Иломска“ и МХЕ „Студена“), „ББ-Промет“ д.о.о. Градишка (МХЕ „Грабовичка Ријека“ притока Врбање), „Електро Јована“ д.о.о. Милићи (МХЕ „Јована“ на Зеленом Јадру), „Хе Бистрица“ д.о.о. Фоча („Бистрица Б-1“, „Бистрица Б-2А“, Бистрица Б-3“ на ријеци бистрици), „ЕФТ Швајцарска“ („ХЕ Улог“ на ријеци Неретви) и „ХЕ Дабар“ д.о.о. Требиње („ХЕ Дабар“ Горњи Хоризонти).

Поменути Закључком, Министарство индустрије енергетике и рударства је задужено да у року не дужем од 6 (шест) мјесеци закључи анексе уговора о концесији са концесионарима, гдје је извјесна изградња малих хидроелектрана, којим ће се:

- Продужити концесиони период за 5 (пет) година;
- Одредити рокови изградње;
- Дефинисати инсталисане снаге МХЕ у складу са пројектном документацијом;
- Прописати обавезе концесионарима, да обезбиједи и доставе концеденту банкарске гаранције за извођење и банкарске гаранције за одржавање и пренос;
- Брисати гаранције за функционалност;
- Поједноставити услови за пренос права и обавеза из уговора (пренос уговора о концесији) у смислу да се пренос услови прибављањем одобрења за грађење.

Активности министарства на анексирању уговора су видљиве из достављених табела. Поред овога, Закључком је задужено министарство да се изврши споразумни раскид уговора о концесији у случајевима, гдје за то постоје услови, као и једнострани раскиди уговора у случајевима грубог кршења уговорних обавеза, односно случајевима гдје већ дужи временски период нема никаквих активности. Тако је споразумно раскинуто 14 (четрнаест) уговора, а за 9 (девет) уговора је покренут једнострани раскид. Закључком је наложено локалним заједницама да у циљу реализације већ потписаних уговора приоритетно рјешавају започете поступке за издавање урбанистичке сагласности, односно одобрења за грађење. Резултати овога су видљиви у табеларном прегледу малих хидроелектрана. Поред ових задужења Влада је препоручила дистрибутивним предузећима МХЕ ЕРС да за објекте за које је додијељена концесија предложи оптимална техничка рјешења њиховог прикључења на мрежу, а у случају да техничко рјешење прикључења, због неизграђености дистрибутивне мреже, доводи у питање економску оправданост изградње објекта, размотре могућност да у договору са концесионаром, учествују у рјешавању овог проблема. Овим је код великог броја концесионара ако не отклоњен, онда бар ублажен проблем прикључка на мрежу, кога у почетној фази концесионари нису технички добро сагледали или довољно обратили пажњу на трошкове.

3.2.8. Преглед активности на реализацији Уговора о концесији за МХЕ – у 2012. години

У прилогу 1.-Извјештаја о раду Комисије за концесије Републике Српске за 2012. годину, дат је табеларни преглед активности на реализацији Уговора о концесији за МХЕ - у 2012. години.

3.2.9. Закључци

1. Сматрамо да су Закључцима Владе Републике Српске, везаним за додијелене концесије за изградњу малих хидроелектрана (Закључци број: 04/1-012-2-2313/10 од 11.11.2011. године и 04/1-012-2-2109/11 од 07.09.2011. године), те актима Регулаторне комисије за енергетику, који су донесени уз сагласност Владе Републике Српске, Правилник о подстицању производње електричне енергије из обновљивих извора („Службени гласник Републике Српске“, број: 128/11), Правилник о измјенама и допунама Правилника о подстицању производње електричне енергије из обновљивих извора („Службени гласник Републике Српске“, број: 53/12), Одлука о висини гарантованих цијена електричне енергије из обновљивих извора од 30. Новембра 2012. године итд., створени повољнији услови за реализацију уговора о концесији за изградњу малих хидроелектрана, што је видљиво из прилога 1. Извјештаја - Преглед активности на реализацију уговора о концесији за МХЕ.
2. Влада Републике Српске као концендент је раскинула, или покренула процедуру једностраног раскида 23 (двадесеттри) уговора о концесији. Четрнаест (14) уговора је раскинуто уговором о споразумном раскиду, а Влада Републике Српске је на 104. (сточетвртој) сједници, одржаној 27.02.2013. године, донијела одлуке о раскиду за 9 (девет) уговора о концесији. Сматрамо да је потребно анализирати све преостале уговоре о концесији за изградњу малих хидроелектрана, те покренути поступке раскида свих уговора о концесији код којих су изостале уговором предвиђене активности, односно, код којих је извјесно да неће доћи до реализације истих.
3. Концесионарима који су у реализацији уговора о концесији за изградњу малих хидроелектрана прибавили одобрење за грађење, или су пред самим добијањем одобрења за грађење, концендент би требао да помогне у смислу потписивања анекса уговора о концесији, којима би се прецизније дефинисао концесиони период, одредили рокови, динамика реализације пројекта, гаранције, услови и начини предаје објекта у власништво Републике Српске, након истека концесионог периода и сл.
4. Урађен је велики помак у изради техничке документације, за изградњу малих хидроелектрана (просторни планови, водопривредне основе, дозвољена изградња малих хидроелектрана у националним парковима, у парковима природе), али многе активности су још у току, као што су препоруке локалним заједницама да приоритетно рјешавају започете поступке за издавање урбанистичке сагласности, препоруке дистрибутивним предузећима МХ ЕРС, да предложи оптимална техничка рјешења за прикључење МХЕ на мрежу итд., које је потребно што прије окончати, чиме би се створила реалнија слика о стању у овој области концесија.
5. Потребно је поштририти критерије у смислу додјеле уговора о концесији за изградњу малих хидроелектрана, да се досљедније поштују услови из постојеће планске документације, да се израда одговарајућих Студија економске оправданости повјери лиценцираним кућама, као и код одабира нових концесионара, гдје се треба повести више рачуна о њиховој финансијској способности, профитној стабилности, ликвидности, задужености, референсама, те стручној и техничкој опремљености.

3.3. Активности Комисије из области минералних ресурса

3.3.1. Рјешења Комисије

У току 2012. године, Министарство индустрије, енергетике и рударства упутило је 70 (седамдесет) захтјева који су се односили на рјешавање предмета из области минералних ресурса.

Министарство индустрије, енергетике и рударства доставило је Комисији 12 (дванаест) закључених уговора о концесијама за истраживање и/или експлоатацију минералних сировина у 2012. години.

У току 2012. године, из области минералних ресурса Комисија је донијела и упутила Министарству индустрије, енергетике и рударства:

- 12 Рјешења о одобравању Студије економске оправданости;
- 1 Рјешење о преиспитивању рјешења о одобравању Студије економске оправданости;
- 12 Рјешења за одобравање Јавног позива из области минералних ресурса;
- 2 Закључка Комисије којима се враћају понуде ресорном министарству, због незадовољавања услова из јавног позива;
- 1 Рјешење о одбацивању понуда на Јавни позив;
- 12 Рјешења о давању сагласности за закључење уговора о концесијама;
- 15 Приједлога рјешења за додјелу концесија;
- 2 Приједлога рјешења о измјени рјешења о додјели концесије;
- 4 Рјешења о преносу уговора о концесији или преносу власничких права концесионара и
- 9 Рјешења о давању сагласности за закључење анекса уговора о концесијама.

У табелама 11.,12.,13.,14.,15.,16.,17.,18.,19.,20. и 21. дат је преглед закључених уговора, рјешења и закључака Комисије у 2012. години из области минералних ресурса.

Табела 11. - Преглед закључених Уговора о концесији из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Бр. Уговора	Датум закључења Уговора
1.	„XD“ д.о.о. Горња Трнова	Експлоатација техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „Пилица“, општина Зворник	05.07/310-227/12	11.04.2012.
2.	„Нискоградња“ а.д. Теслић	Експлоатација техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „Градина“, код Теслића	05.07/310-228/12	18.04.2012.
3.	„Lithium Li Balkan“ д.о.о. Лопаре	Геолошко истраж. бора, литијума, натријума, стронцијума, калијума и пратеће асоцијације елемената на подручју општине Лопаре	05.07/310-262/12	04.06.2012.
4.	Привредни препород“ д.о.о. Бања Лука	Експлоатација мрког угља и бентонита на лежишту „Љешљани“, општина Нови град	05.07/310-304/12	28.05.2012.
5.	„Романит“ д.о.о. Хан Пијесак	Експлоат. архитект. грађ. камена-кречњака на лежишту „Јеловци“, општина Хан Пијесак	05.07/310-261/12	04.05.2012.

6.	„Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница	Експлоатација 80% капацитета изворишта минералне воде „Велики/Црни Губер“, општина Сребреница	05.07/310-392/12	06.07.2012.
7.	„Сафир“ д.о.о. Гацко	Експлоатација тех. грађ. камена-кречњака на лежишту „Геља Љут“, општина Гацко	05.07/310-474/12	16.08.2012.
8.	„MANNVIT“ Reykjavik, Iceland	Геолошка истраживања минералног ресурса-термалних вода, подручје града Бања Лука	05.07/310-479/12	21.08.2012
9.	„Кремнице“ д.о.о. Берковићи	Експлоат. архитект. грађ. камена-кречњака на лежишту „Рудине“, општина Берковићи	05.07/310-630/12	26.10.2012.
10.	„Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banja Luka	Истраживање кречњака на лежишту „Млађевац“, општина Зворник	05.07/310-626/12	23.10.2012.
11.	„Монт Градња“ д.о.о. Угљевик	Истраж. тех. грађ. камена-кречњака на лежишту „Доња Крћина“, општина Угљевик	05.07/310-665/12	09.11.2012.
12.	Сваки дан д.о.о. Требиње	Истраживање камених плоча на локалитету „Раздоље“, Источни Мостар	05.07/310-756/12	13.12.2012.

Укупно је закључено 12 (дванаест) Уговора о концесији из области минералних ресурса.

Табела 12. - Рјешења Комисије за концесије за одобравање Студије економске оправданости из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Студија економ. оправданости за додјелу концесије за истраживање олова, цинка, бакра и пратећих метала	Одобрена Студија	„Челебићи“ код Фоче	24.01.2012.
2.	Студија економ. оправданости за додјелу концесије за истраживање термалних вода	Одобрена Студија	Подручје града Бања Лука	01.02.2012.
3.	Студија економ. оправданости за додјелу концесије за експлоатацију мрког угља и бентонита	Одобрена Студија	„Љешљани“ код Новог Града	15.02.2012.
4.	Студија економ. оправданости за истраж. тех. грађ. камена-кречњака	Одобрена Студија	„Доња Крћина“, код Угљевика	26.03.2012.
5.	Студија економске оправданости за истраж. тех. грађ. камена-кречњака	Одобрена Студија	„Раздоље“, општина И. Мостар	26.03.2012.
6.	Студија економске оправ. За истраж. питких вода у циљу отварања новог изворишта за водоснабдијевање	Одобрена Студија	Подручје општине Добој	26.03.2012.

7.	Студија економске оправ. за истраж. и експлоат. тех. грађ. камена-кречњака	Одобрена Студија	„Љубогошта“, код Пала	12.04.2012.
8.	Студија економ. оправд. за експлат. архитект. грађ. камена-кречњака	Одобрена Студија	„Рудине“, општ. Берковићи	26.04.2012.
9.	Студија економ. оправд. за додјелу концесије за истраж. тех. грађ. камена-кречњака	Одобрена Студија-поништено раније Рјешење	„Љубогошта“ код Пала	11.05.2012.
10.	Студија економ. оправд. за додјелу концесије за истраж. тех. грађ. камена	Одобрена Студија	„Млађевац“, код Зворника	15.05.2012.
11.	Студија економ. оправд. за додјелу концесије за истраж. кварцног шљунка и пијеска	Одобрена Студија	„Милосавци“, код Лакташа	15.05.2012.
12.	Студија економ. оправд. за експлоат. тех. грађ. камена-серпентинита	Одобрена Студија	„Кремна“, код Прњавора	27.07.2012.

Укупно је дато 12 (дванаест) сагласности на Студије економске оправданости из области минералних ресурса.

Табела 13. - Рјешења Комисије о преиспитивању рјешења за одобравање Студије економске оправданости из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Студија економ. оправданости за додјелу концесије за експлоат. тех. грађ. камена-кречњака	Преиспитује се Рјешење о одобравању Студије	„Љубогошта“ код Пала	11.05.2012.

Укупно је донесено 1 (једно) Рјешење Комисије о преиспитивању Рјешења за одобравање Студије економске оправданости из области минералних ресурса.

Табела 14.- Рјешења Комисије за концесије за одобравање Јавног позива из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Јавни позив за додјелу концесије за кориштење природне минералне воде	Одобрен Јавни позив	„Чаири Бријесница“, општина Бијељина	15.02.2012.
2.	Јавни позив за додјелу концесије за Геолошка истраживања минералног ресурса-термалних вода	Одобрен Јавни позив	„подручје града Бања Лука“,	08.03.2012.
3.	Јавни позив за додјелу концесије за истраживање олова, цинка, бакра и пратећих метала	Одобрен Јавни позив	„Челебићи“, општина Фоча	08.03.2012.

4.	Јавни позив за додјелу концесије за коришћење мрког угља и бентонита	Одобрен Јавни позив	„Љешљани“, општина Нови Град	13.03.2012.
5.	Јавни позив за додјелу концесије за кориштење 80% капацитета изворишта минералне воде	Одобрен Јавни позив	„Велики/Црни Губер“, општина Сребреница	27.03.2012.
6.	Јавни позив за додјелу концесије за истраживање кречњака	Одобрен Јавни позив	„Млађевац“, општина Зворник	07.06.2012.
7.	Јавни позив за додјелу концесије за детаљна хидрогеолошка истраж. питких вода	Одобрен Јавни позив	„подручје општине Добој“	07.06.2012.
8.	Јавни позив за додјелу концесије за истраж. тех. грађ. камена-кречњака	Одобрен Јавни позив	„Доња Крћина“, општина Угљевик	07.06.2012.
9.	Јавни позив за додјелу концесије за експлоатацију архитект. грађ. камена-кречњака	Одобрен Јавни позив	„Рудине“, код Берковића	15.06.2012.
10.	Јавни позив за додјелу концесије за истраживање камених плоча	Одобрен Јавни позив	„Раздоље“, општина Источни Мостар	21.06.2012.
11.	Јавни позив за додјелу концесије за истраживање кварцног шљунка и пијеска	Одобрен Јавни позив	„Милосавци“, општина Лакташи	22.08.2012.
12.	Јавни позив за додјелу концесије за експлоатацију тех. грађ. камена-серпентинита	Одобрен Јавни позив	„Кремна“, општина Прњавор	08.11.2012.

Укупно је дато 12 (дванаест) сагласности на Јавни позив из области минералних ресурса.

Табела 15.- Закључци Комисије којима се враћају понуде ресорном министарству, због незадовољавања услова из јавног позива из области минералних ресурса у 2012. години.

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Понуде на расписани Јавни позив за додјелу концесије за кориштење 80% капацитета изворишта минералне воде	Враћају се ресорном министарству понуде понуђача „Губер“ а.д. Сребреница и „Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница, због незадовољавања услова из јавног позива	„Велики/Црни Губер“, општина Сребреница	10.02.2012.

2.	Понуда на расписани Јавни позив за додјелу концесије за истраживање кварцног шљунка и пијеска	Враћа се ресорном министарству понуда понуђача „Еуро-Градња“ д.о.о. Лакташи, због незадовољавања услова из Јавног позива	„Милосавци“, општина Лакташи	10.12.2012.
----	---	--	------------------------------	-------------

Укупно су донесена 2 (два) Закључка Комисије којима се враћају понуде ресорном министарству, због незадовољавања услова из јавног позива из области минералних ресурса у 2012. години.

Табела 16.- Рјешења Комисије за концесије којима се одбацују понуде пристигле на Јавни позив из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Понуда на расписани Јавни позив за додјелу концесије за Кориштење природне минералне воде	Одбацује се понуда понуђача „Марела“ д.о.о. Бијељина, због неблаговремености	„Чаири“ Бријесница, код Бијељине	10.05.2012.

Укупно је донесено 1 (једно) Рјешење којим се одбацује понуда пристигла на јавни позив из области минералних ресурса.

Табела 17. -Рјешења Комисије о давању сагласности за закључење Уговора о концесији из области минералних ресурса у 2012. години.

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења Рјешења
1.	„XD“ д.о.о. Горња Трнова	Експлоатација техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „Пилица“, општина Зворник	Сагласност за закључење уговора	07.02.2012.
2.	„Нискоградња“ а.д. Теслић	Експлоатација техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „Градина“, код Теслића	Сагласност за закључење уговора	17.02.2012.
3.	„Привредни препород“ д.о.о. Бања Лука	Експлоатација мрког угља и бентонита на лежишту „Љешљани“, општина Нови Град	Сагласност за закључење уговора	10.05.2012.
4.	„Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница	Експлоатација 80% капацитета изворишта минералне воде „Велики/Црни Губер“, општина Сребреница	Сагласност за закључење уговора	25.05.2012.
5.	„MANNVIT“ Reykjavik, Iceland	Геолошка истраживања минералног ресурса-термалних вода, подручје града Бања Лука	Сагласност за закључење уговора	31.05.2012.

6.	„Сафир“ д.о.о. Гацко	Експлоатација тех. грађ. камена-кречњака на лежишту „Геља Љут“, општина Гацко	Сагласност за закључење уговора	26.06.2012.
7.	„Кремнице“ д.о.о. Берковићи	Експлоат. архитект. грађ. камена-кречњака на лежишту „Рудине“, општина Берковићи	Сагласност за закључење уговора	04.09.2012.
8.	„Comsar Energy Republika Srpska“ д.о.о. Banja Luka	Истраживање кречњака на лежишту „Млађевац“, општина Зворник	Сагласност за закључење Уговора	04.09.2012.
9.	„Монт Градња“ д.о.о. Угљевик	Истраж. тех. грађ. камена-кречњака на лежишту „Доња Крћина“, општина Угљевик	Сагласност за закључење уговора	20.09.2012.
10.	„Сваки дан“ д.о.о. Требиње	Истраживање камених плоча на локалитету „Раздоље“, Источни Мостар	Сагласност за закључење уговора	20.09.2012.
11.	„Водовод“ а.д. Добој	Детаљна геолошка истраж. у циљу отварања новог изворишта за водоснабдијевање града Добоја	Сагласност за закључење уговора	10.12.2012.
12.	„Western mining“ д.о.о. Banja Luka	Истраж. олова, цинка, бакра и пратећих метала на истражном простору „Челебићи“, општ. Фоча	Сагласност за закључење уговора	14.12.2012.

Укупно је дато 12 (дванаест) сагласности за закључење уговора о концесији из области минералних ресурса.

Табела 18.- Приједлози рјешења за додјелу концесије из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Локација	Датум доношења Приједлога рјешења
1.	„Романит“ д.о.о. Хан Пијесак	Приједлог рјешења о додјели концесије за експлоат. архитект. грађ. камена-кречњака	„Јеловци“, општина Хан-Пијесак	13.02.2012.
2.	„Lithium Li Balkan“ д.о.о. Lopare	Приједлог рјешења о додјели концесије за геолошко истраж. бора, литијума, натријума, стронцијума, калијума и пратеће асоцијације ел.	подручје општине Лопаре	13.02.2012.
3.	„XD“ д.о.о. Gornja Trnova, Ugljevik	Приједлог рјешења о додјели концесије за експлоат. тех. грађ. камена кречњака	„Пилица“ код Зворника	05.03.2012.

4.	„Нискоградња“ а.д. Теслић	Приједлог рјешења о додјели концесије за експлоат. тех. грађ. камена кречњака	„Градина“ код Теслића	05.03.2012.
5.	„Привредни препород“ д.о.о. Бања Лука	Приједлог рјешења о додјели концесије за кориштење мрког угља и бентонита	„Љешљани“, општина Нови Град	14.05.2012.
6.	„Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница	Приједлог рјешења о додјели концесије за кориштење 80% капацитета изворишта минералне воде	„Велики/Црни Губер“, општина Сребреница	28.05.2012.
7.	„MANNVIT“ Reykjavik, ICELAND	Приједлог Рјешења о додјели концесије за геолошка истраж. минералног ресурса термалних вода	подручје града Бања Лука	04.06.2012.
8.	„Сафир“ д.о.о. Гацко	Приједлог Рјешења о додјели концесије за експлоат. тех. грађ. камена кречњака	„Геља Љут“, општина Гацко	02.07.2012.
9.	„Кремнице“ д.о.о. Берковићи	Приједлог Рјешења о додјели концесије за експлоат. архитект. грађ. камена кречњака	„Рудине“, општина Берковићи	10.09.2012.
10.	„Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banja Luka	Приједлог Рјешења о додјели концесије за истраж. кречњака	„Млађевац“, општина Зворник	04.09.2012.
11.	„Шумапромет“ д.о.о. Требиње	Приједлог Рјешења о додјели концесије за истраж. шљунка и пијеска	„Турменти-Зупци“, код Требиња	12.09.2012.
12.	„Монт Градња“ д.о.о. Угљевик	Приједлог Рјешења о додјели концесије за истраж. тех. грађ. камена кречњака	„Доња Крћина“, општина Угљевик	20.09.2012.
13.	„Сваки дан“ д.о.о. Требиње	Приједлог Рјешења о додјели концесије за истраживање камених плоча	„Раздоље“, Источни Мостар	20.09.2012.
14.	„Водовод“ а.д. Добој	Приједлог Рјешења о додјели концесије за детаљна геолошка истраж. у циљу отварања новог изворишта за водоснабдијевање	територија града Добоја	10.12.2012.

15.	„Western mining“ d.o.o. Banja Luka	Приједлог Рјешења о додјели концесије за истраживање олова, цинка, бабра и пратећих метала	„Челебићи“, општина Фоча	14.12.2012.
-----	------------------------------------	--	--------------------------	-------------

Укупно је дато 15 (петнаест) приједлога рјешења за додјелу концесије из области минералних ресурса.

Табела 19.- Приједлози рјешења о измјени рјешења о додјели концесије из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Локација	Датум доношења Приједлога рјешења
1.	„Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница	Приједлог Рјешења о измјени Рјешења о додјели концесије за кориштење 80% капацитета изворишта минералне воде	Локација „Велики/Црни Губер“, општина Сребреница	26.06.2012.
2.	„MANNVIT“ Reykjavik, ICELAND	Приједлог Рјешења о измјени Рјешења о додјели концесије за геолошка истраж. минералног ресурса термалних вода	Локација на подручју града Бања Лука	12.07.2012.

Укупно су дата 2 (два) приједлога рјешења о измјени рјешења о додјели концесије из области минералних ресурса.

Табела 20. - Рјешења Комисије за концесије о преносу права на концесију из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	„Mannvit“ Reykjavik, Iceland	Пренос уговора о концесији на „Mannvit“ d.o.o. Banja Luka	Дата сагласност на пренос	10.10.2012.
2.	„ЕФТ РИТЕ Станари“ д.о.о. Станари	Пренос вл. права концесионара „ЕФТ РИТЕ Станари“ д.о.о. Станари са досадашњег вл. ЕФТ (Холдингс) АпС Данска на новог вл. пред. EFT International Investmens Holdings Limited Engleska	Дата сагласност на пренос	10.10.2012.
3.	„Есо Green Energy“ д.о.о. Котор Варош	Пренос уговора о концесији на „Есо Power“ д.о.о. Котор Варош	Дата сагласност на пренос	12.10.2012.

4.	„ЕФТ РИТЕ Станари“ д.о.о. Станари	Пренос уговора о концесији на Кинеску развојну банку	Дата сагласност на пренос	25.10.2012.
----	-----------------------------------	--	---------------------------	-------------

Укупно су дате 4 (четири) сагласности о преносу права на концесију из области минералних ресурса.

Табела 21. - Рјешења Комисије за концесије о давању сагласности за закључење анекса уговора о концесији из области минералних ресурса у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	„Сочковац“ а.д. Сочковац	Истраж. и експлоат. керамичких полимин. глина и кварцног пијеска, лежиште „Кечковац“, општина Петрово	Сагласност за закључење анекса 2 уговора	24.01.2012.
2.	„Сарп“ д.о.о.Козарска Дубица	Експлоат. мин. сировине шљунка и пијеска, лежиште „Ада Обров“, код Козарске Дубице	Сагласност за закључење анекса уговора	22.02.2012.
3.	„МГ Минд“ д.о.о. Мркоњић Град	Истраживање и експлоат. тех. грађ. камена-кречњака, лежиште „Челар“, општина Прњавор	Сагласност за закључење Анекса уговора	01.03.2012.
4.	„Лом“ д.о.о. Петровац-Дринић	Истраж. питке, мин. и термалне воде, локација „Козила“, општина Петровац-Дринић	Сагласност за закључење анекса уговора	01.03.2012.
5.	„Тренд“ д.о.о. Братунац	Експлоат. тех. грађ. камена-кречњака, лежиште „Жлијебац“, општина Зворник	Сагласност за закључење анекса уговора	26.03.2012.
6.	„Градитељ“ а.д. Теслић	Експлоат. тех. грађ. камена-кречњака, лежиште „Каменица“, општина Теслић	Сагласност за закључење анекса уговора	15.06.2012.
7.	„Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница	Коришћење 80% капацитета изворишта мин. воде „Велики/Црни Губер“, општ. Сребреница	Сагласност за закључење анекса уговора	07.09.2012.
8.	„Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница	Коришћење 80% капацитета изворишта мин. воде „Велики/Црни Губер“, општ. Сребреница	Сагласност за закључење анекса уговора	13.12.2012.
9.	„Геотерм“ д.о.о. Бијељина	Истраж. геотерм. вода на територији општ. Бијељина – бушотина БГТ-1	Сагласност за закључење анекса уговора	13.12.2012.

Укупно је дато 9 (девет) сагласности за закључење анекса уговора о концесији из области минералних ресурса.

3.3.2. Преглед закључених уговора према врсти минералне сировине

У области минералних ресурса је са 31.12.2012. године укупно закључено 113 (стотину тринаест) уговора о концесијама са 91 (деведесетједним) правним лицем. Уговори су закључени за сљедеће минералне сировине:

- Кречњак и доломит - истраживање и/или експлоатација техничког грађевинског (43-четрдесеттри уговора);
- Термалне, термоминералне и минералене воде - истраживање и/или експлоатација (15-петнаест уговора);
- Питке воде - истраживање и/или експлоатација (12-дванаест уговора);
- Магматске и метаморфне стијене (дијабаз, дацит, перидотит, габро, долерит, серпентинит)- истраживање и/или експлоатација техничког грађевинског камена (11-једанаест уговора);
- Угаљ - истраживање и/или експлоатација угља (8-осам уговора);
- Глине - истраживање и/или експлоатација (7-седам уговора);
- Кречњак - истраживање и/или експлоатација архитектонског-грађевинског камена (6-шест уговора);
- Шљунак и пијесак - истраживање и/или експлоатација (3-три уговора);
- Боксит - експлоатација (2-два уговора);
- Олово и цинк - експлоатација и прерада руде (1-један уговор);
- CO₂ гас – експлоатација (1-један уговор);
- Креда - експлоатација (1-један уговор);
- Кварцни пијесак - експлоатација (1-један уговор);
- Угљоводоници, сирова нафта и гаса - истраживање и коришћење (1-један уговор).
- Бор, литијум, натријум, стронцијум, калијум и пратећа асоцијација елемената – истраживање (1-један уговор).

Потребно је напоменути да је код неколико закључених уговора, концесија додијељена за двије различите минералне сировине (основну и пратећу минералну сировину), као нпр. угаљ и креда, глина и кварцни пијесак, угаљ и бентонит и др.

Од укупног броја закључених уговора, са пресеком на дан 31.12.2012. године, 27 (двадесетседам) уговора за истраживање минералних сировина је истекло тј. истекли су уговорени рокови за реализацију концесионог посла. Од овог броја, 18 (осамнаест) уговора је успјешно реализовано, док 9 (девет) уговора није реализовано из различитих разлога, као што су: недостатак финансијских средстава, одустајање од даљњег истраживања због негативних прелиминарних резултата истраживања, минираног терена на коме је било планирано извођење истражних радова, или неких других ограничења у погледу успјешне реализације концесионог посла.

Већи дио привредних друштава која су успјешно реализовала уговоре о концесији за истраживање су након тога, путем самоиницијативне понуде, ушли у поступак додјеле концесије за експлоатацију, те су након спроведеног поступка за додјелу концесије закључили уговоре о предметним концесијама. Потребно је истаћи да има и оних концесионара, који су након успјешно реализованих уговора о концесији за истраживање, и потврђивања резерви и квалитета минералне сировине од стране надлежног министарства одустали од поступка додјеле концесије за експлоатацију. На крају овог извјештаја налази се прилог 2 - преглед реализације истеклих уговора о концесији из области минералних ресурса у којем је дат табеларни преглед 27 (двадесет седам) истеклих уговора са битним подацима о концесионару и коментаром који се односи на реализацију уговора.

На основу претходно наведеног може се констатовати да је активно, тј. тренутно се реализује 86 (осамдесетшест) уговора. Такође, на крају овог извјештаја се налази прилог 1 - преглед активности на реализацији уговора о концесији из области минералних ресурса у којем је дат табеларни преглед са битним подацима о концесионару и стању у вези реализације уговора.

3.3.3. Провјера рада концесионара

Комисија за концесије је у току 2012. године, у складу са законским овлашћењима извршила провјеру рада концесионара, што представља наставак континуиране провјере рада концесионих предузећа у складу са закљученим уговорима.

Провјера је обухватила све недостатке и проблеме утврђене током раније извршених провјера, као и идентификацију новонасталих проблема у периоду протеклом од последње провјере.

Као и до сада провјере су обухватиле цијелокупан период рада концесионих предузећа од момента потписивања уговора о концесији до краја ове извјештајне године.

Тежиште провјере је првенствено било усмјерено на провјеру рада концесионара у складу са потписаним концесионим уговорима, што је у ствари законска обавеза Комисије за концесије.

У извјештајном периоду представници Комисије за концесије су извршили провјеру рада обиласком концесионара и сачињавањем записника о извршеној контроли рада концесионара, директним контактом са концесионарима на терену, прикупљањем и анализирањем извјештаја о реализацији концесионог посла као и анализом достављене документације од стране концесионара, а све у циљу што бољег сагледавања степена и динамике реализације уговора о концесији.

Поступак провјере рада концесионара је, поред осталог, обухватио и извршавање уговорених обавеза, које се односе на сљедеће:

- Посједовање и степен израде техничке документације неопходне за обављање концесионог посла;
- Рјешавање имовинско-правних односа на парцелама које су дефинисане уговором о концесији;
- Обавезу уписа права коришћења некретнина из уговора о концесији у катастар непокретности;
- Обавезу прибављања дозвола, одобрења и сагласности за изградњу рударских и других објеката (локацијски услови, одобрење за грађење, водна дозвола, еколошка дозвола, употребна дозвола за изграђене рударске и друге објекте и друго);
- Обавезу снимања нултог-почетног стања прије почетка комерцијалног рада и контролу откопаних маса на годишњем нивоу, као и обавезу уградње мјерне опреме-мјерача протока и вођења евиденције о утрошеним количинама воде;
- Обавезу усклађивања правног статуса привредног друштва за потребе обављања концесионе дјелатности са Законом о привредним друштвима и Законом о концесијама;
- Обавезу израде динамичког плана улагања финансијских средстава, износа средстава уложених у досадашњу реализацију концесионог посла и њихову усклађеност са Студијом економске оправданости;
- Обавезу осигурања објекта и постројења од свих оштећења и ризика, као и обавезу осигурања запослених радника у складу са законом;
- Обавезу обезбјеђења неопозиве, безусловне банкарске гаранције, наплативе на први позив за уредно извршење концесионог посла;
- Обавезу обрачунавања и уплате концесионе накнаде у роковима дефинисаним уговором о концесији;
- Обавезу обезбјеђења оптималног коришћења минералне сировине која је предмет уговора;
- Обавезу спровођења мјера заштите на раду, заштите животне средине, здравља људи и материјалних добара;
- Обавезу рекултивације деградираног земљишта.

Провјером рада концесионара извршен је увид у релевантну документацију, обављени су разговори са представницима концесионих предузећа, извршен је обилазак локалитета на којима се изводе радови, као и друге активности, те се након пажљиве анализе дошло до сљедећих закључака:

- По питању израде и посједовања техничке документације утврђено је да постоји одређен помак у односу на предходни извјештајни период. Код реализације концесија које су активне радови се углавном изводе према техничкој документацији, за коју је рјешењем надлежног министарства одобрено извођење радова према истој, али има и предузећа који изводе радове без израђене и одобрене техничке документације („Боксит“ д.о.о. Гацко, „Алпине рудник кречњака Лапишница“ д.о.о. И. Сарајеви и др.). Уочено је да постоји проблем спорости издавања дозвола, одобрења и сагласности од стране надлежних институција, што утиче на ниво израђене техничке документације. Веома је битно истаћи да техничка документација представља основ за отпочињање радова на истраживању или експлоатацији минералних сировина. Додатним ангажовањем инспекцијских органа, њиховим санкционисањем привредних субјеката који изводе радове без потребне документације, као и ажурношћу надлежних институција овлашћених за издавање дозвола, сагласности и одобрења, дошло би до додатног побољшања у овом сегменту концесија.
- Рјешавање имовинско-правних односа код одређеног броја концесионих предузећа је у потпуности завршено, код других дјелимично завршено, јер је исто ријешено на простору (микрелокацији) на којем се тренутно врши експлоатација, а не на простору цијелог експлоатационог поља, док има локалитета на којима још увијек није дошло до рјешавања ове проблематике („Бијеле воде Каменолом“ д.о.о. Трново, „Дијабаз“ д.о.о. Костајница и др.). У неким случајевима постоје објективни разлози настали усљед немогућности уласка у посјед предмета концесије („Аргентум 09“ д.о.о. Сребреница), проблема са земљиштем које се води као непокретност Министарства одбране Босне и Херцеговине („Каменолом Добрња“ д.о.о. Бања Лука) и сл. Предузећа код којих је евидентан застој у реализацији уговора о концесији углавном нису предузимала активности за рјешавање имовинско-правних односа („Алас камен“ д.о.о. Добој, „КЕП БИХ“ д.о.о. Лопаре и др.).
- Провјером је утврђено да одређени број концесионара не посједује дозволе, одобрења и сагласности које су према уговору били обавезни обезбједити прије почетка комерцијалног рада, а које су им потребне за рад у складу са важећом законском регулативом и према одобреној техничкој документацији. Посебно је битно истаћи да се поједина концесиона предузећа налазе у комерцијалном раду, а да нису прибавили употребну дозволу или имају употребне дозволе које су издате прије више од тридесет година. Комисија сматра да је ово искључива обавеза инспекцијских органа и да је њиховим интензивнијим радом на терену могуће ријешити овај проблем. Такође, битно је још једном истаћи да је потребно убрзати поступке код издавања дозвола, сагласности и одобрења од стране надлежних органа, у циљу ефикасније реализације концесионог пројекта (локацијски услови, еколошка дозвола, водна сагласност и др.).
- Доношењем Закона о измјенама и допунама закона о одржавању премјера и катастра земљишта („Службени гласник Републике Српске“, број : 15/10) створене су законске претпоставке за упис права коришћења некретнина из уговора о концесији у катастар непокретности. У протекле двије године већи број концесионара је извршио своју уговорну обавезу и укњижио се као корисник у земљишне књиге на период трајања уговора о концесији.
- У току провјера је уочено да мањи број концесионих предузећа није извршио обавезу снимања нултог-почетног стања одмах након потписивања уговора, што је била уговорна обавеза која је веома важна као полазна основа за праћење и израчунавање количина експлоатисане минералне сировине.

Овај недостатак је углавном уочен код раније закључених уговора. Код уговора новијег датума ова обавеза је извршена највише захваљујући упозоравању концесионара током провјера. Комисија је утврдила да се не врши контрола стања откопаних маса на годишњем нивоу од стране верификоване стручне установе коју је овластио концендент, а како је дефинисано уговором о концесији. Мишљења смо, да је ово неопходно проводити ради утврђивања стварног стања откопаних маса, што директно утиче на висину обрачунате концесионе накнаде. Такође, уочено је да велики број концесионара нема уграђену мјерну опрему помоћу које би се евидентирале стварне количине отпремљеног (продатог) материјала.

Код уговора закључених за експлоатацију вода (питке и термалне) уочено је да постоји неисправна мјерна опрема-мјерач протока (ХУТП „ЦЕР“ а.д. Прњавор), као и погрешно постављен мјерач на мјерном мјесту који се налази на краковима цјевовода у објектима гдје се вода користи, а не непосредно на излазу из експлоатационе бушотине како је то дефинисано уговором. (ЈУ „Бања Дворови“ Бјељина).

- Провјерама је уочено да и даље постоји већи број привредних друштава која, за потребе обављања концесионе дјелатности, нису извршила усклађивања са Законом о концесијама (Г.П. „Пут“ а.д. И. Сарајево, „Градитељ“ а.д. Теслић, „МГ Минд“ д.о.о. Мркоњић Град, „Татић“ д.о.о. Осјечани-Добој и др.). Представници Комисије су током провјера евидентирали та привредна друштва и упозорили их на ову уговорну обавезу. Већина концесионара је истакла да то представља проблем у њиховом пословању, јер захтјева додатне трошкове око регистрације новог концесионог предузећа. Комисија је мишљења да би надлежни органи требали пронаћи рјешење овог проблема, путем дефинисања одредбе у новом Закону о концесијама, која би омогућила регистравање пословне јединице за обављање послова који су искључиво везани за предмет концесије, а унутар постојећег предузећа, или на неки други начин.
- Утврђено је да одређени број предузећа није израдио динамички план улагања финансијских средстава и у складу са одредбама уговора доставио га конценденту („Нови рудник мрког угља Миљевина“ а.д. Миљевина-Фоча, Рудник каолина „Мотајица“ а.д. Србац и др.). Овдје остаје обавеза надлежног министарства, као једне од уговорних страна да захтјева испуњавање ове уговорне обавезе како би се могла пратити динамика инвестирања, односно видјети да ли су инвестирања извршена у складу са Студијом економске оправданости на основу које је спроведен поступак додјеле концесије.
- Може се констатовати да највећи број концесионих предузећа извршава обавезу осигурања запослених радника, док је по питању осигурања објеката и постројења од свих оштећења и ризика дошло до додатног смањења у овом извјештајном периоду („Асо trade“ д.о.о. Котор Варош, „Херцеговина путеви“ а.д. Требиње, „Романијапутеви“ а.д. Соколац и др.). Комисија је и у претходним извјештајима указивала на овај проблем који је посљедица смањења прихода код одређеног броја концесионих предузећа. Како су премије осигурања по овом онову прилично високе, концесионари су одлучили да иду у правцу избјегавања овог трошка. Ипак, битно је нагласити да неизвршавање ове обавезе може представљати озбиљан ризик код реализације концесионог посла, те је потребно пажљиво приступити рјешавањем овог проблема.
- И поред обавезе утврђене потписивањем уговора о концесији, одређен број концесионара није обезбједио неопозиву, безусловну банкарску гаранцију, наплативу на први позив, за уредно извршење посла („Каолин“ д.о.о. Братунац, „Посавина“ а.д. Вукоставље, „Томић компанија“ д.о.о. Теслић, „Слога“ а.д. Козарска Дубица, „Терминали“ а.д. Добој и др.).

Провјером је утврђено да је један број концесионих предузећа успјешно реализовао инвестицију дефинисану Студијом економске оправданости, али није обезбједио банкарску гаранцију, док постоје концесионари који нису обезбједили банкарску гаранцију, нити су извршили инвестирање према Студији економске оправданости. За превазилажење овог проблема надлежно министарство је предузело активности на појачаној контроли достављања банкарских гаранција и праћењу важења издатих гаранција, што је дало позитивне резултате. Код већег броја концесионара који су закључили уговоре у последње двије године обезбјеђена је неопозива безусловна банкарска гаранција наплатива на први позив и достављена надлежном министарству.

- Један број предузећа уредно и на вријеме у складу са уговореном обавезом извршава редовну уплату концесионе накнаде. Такође, је утврђено да постоје предузећа која не уплаћују, или нередовно уплаћују концесиону накнаду („Бијеле воде каменолом“ д.о.о. Трново, „Дијабаз“ д.о.о. Костајница, „Натура вита“ д.о.о. Теслић и др.). Током контрола уочено је да су представници Пореске управе Републике Српске, код појединих концесионара били у контролама, и поред осталог, контролисали начин обрачуна и уплате концесионе накнаде. Комисија је мишљења да би контроле обрачуна концесионе накнаде требало интензивирати, усмјеравајући пажњу на везу између начина обрачуна концесионе накнаде, цијене минералне сировине која представља основицу за обрачун концесионе накнаде и количине експлоатисане минералне сировине. Комисија сматра да концесионари који не уплаћују или нередовно уплаћују концесиону накнаду морају бити санкционисани у складу са законом и уговором.
- Оптималност коришћења минералне сировине која је предмет концесије дефинисана је код одређеног броја уговора о концесији и она не би смјела да буде нижа од прага рентабилности утврђеног Студијом економске оправданости. На основу добијених података може се констатовати да постоје концесионарна предузећа која испуњавају ову уговорну обавезу и остварују оптималност коришћења минералне сировине изнад процента дефинисаног уговором о концесији. Смањење обима производње код одређеног броја концесионара, усљед утицаја неповољних економских кретања, као и други уочени проблеми довели су до тога да је оптималност коришћења минералне сировине испод оног дефинисаног уговором („Радановић“ д.о.о. Требиње, „Гросс“ д.о.о. Градишка, В.П. „Посавина“ а.д. Вукоставље и др.) Комисија је констатовала да постоји доста уговора старијег датума, у којима нема члана који дефинише оптималност коришћења минералне сировине у процентуалном износу у односу на планирани обим производње према Студији економске оправданости, те је мишљења да би анексирањем таквих уговора, уговорно обавезала концесионаре чија је производња испод процента оптималности на одређени ниво производње. То би дало одговор на питање да ли могуће реализовати концесиони посао у уговореним оквирима. Уколико се утврди да није могуће, треба приступити раскидању таквих уговора у складу са законом и уговором, како би се јавна добра ослободила потенцијалним концесионарима.
- Провођење мјера заштите животне средине, здравља људи и материјалних добара је на вишем нивоу у односу на претходне године, али је још увијек недовољно. Уочено је да постоји одређени број концесионара који врши континуирани мониторинг утицаја експлоатације на животну средину и према налазу мониторинга предузима мјере заштите, што раније није био случај. Такође, један број каменолома има инсталирана постројења за отпашивање што спријечава негативан утицај експлоатације и прераде минералне сировине на животну средину и здравље људи. Поред позитивних помака треба истаћи да то још увијек није довољно и да постоје концесионари који се не придржавају мјера заштите животне средине, здравља људи и материјалних добара („Бијеле воде каменолом“ д.о.о. Трново, „Херц градња“ д.о.о. Билећа и др.). Углавном се то односи на мање каменоломе гдје радници раде без заштитних средстава прописаних законом, нити се примјењују остале мјере заштите. За отклањање ових недостатака потребан је интензивнији рад инспекцијских органа на терену.

- Након експлоатације минералне сировине велики значај има рекултивација деградираног земљишта. Експлоатацијом минералне сировине долази до трајног нарушавања животне средине што може имати далекосежне посљедице. Провјерама је утврђено да се рекултивација земљишта практично не врши, или се врши у малој мјери у односу на Пројекат рекултивације (Анић“ д.о.о. Доња трамошница-Пелагићево, „Каменоломи“ а.д. Зворник и др.). Комисија је у више наврата кроз своје извјештаје наглашавала да уговором утврђене обавезе концесионара за обезбјеђење рекултивације у износу 5 % од годишњег бруто прихода оствареног у последње три пословне године није довољна гаранција да ће се рекултивација извршити. Уколико би дошло до смањења пословних активности, што би директно утицало на укупан приход, финансирање рекултивације не би било могуће обезбједити из банкарске гаранције. Комисија је мишљења да би једно од могућих рјешења могло бити везивање за Пројекат рекултивације, односно за средства која су пројектом рекултивације предвиђена и то на начин, да се укупан износ предвиђених средстава за рекултивацију подјели са прорачунатим вијеком експлоатације, док би се годишњи износ уплаћивао на годишњем нивоу. На овај начин би се избегао ризик да се након завршетка експлоатације не изврши рекултивација и остану велике деградиране површине које би представљале озбиљну пријетњу за животну средину и здравље људи.

3.3.4. Преглед актуелних проблема који су присутни код реализације Уговора о концесији

Посматрајући политику додјеле концесија у области минералних сировина у периоду од 2004. – 2012. године може се констатовати да је иста утицала на привредни развој Републике Српске, што се огледа у производном активирању овог сектора. Стабилизацијом привреде и економске ситуације створиће се услови за сагледавање правих ефеката уступања јавних добара у овој области.

Да би обезбједили стабилно пословање концесионих предузећа, неопходно је дати системску подршку овим предузећима и пружити сву потребну помоћ за отклањање слабости и проблема, а који се односе на сљедеће:

- На основу података које је Комисија прикупила на терену може се констатовати да је и даље изражен проблем нелегалне експлоатације минералних ресурса који се одвија супротно Закону о рударству и Закону о концесијама. У већини случајева нелегална експлоатација се односи на експлоатацију техничког–грађевинског камена, шљунка и пијеска, архитектонског–грађевинског камена, експлоатацију разних врста глина, кварцног пијеска, експлоатацију геотермалних вода за потребе бањског лијечења и друго. Експлоатација природних богатстава на овај начин негативно утиче и у значајној мјери оптерећује реализацију постојећих уговора о концесији. Концесиона предузећа се доводе у неравноправан положај, јер су константно изложена нелојалној конкуренцији која због начина свог рада има повољније услове за рад и опстанак. Комисија је у току протеклих године у више наврата истицала, да је потребно веће ангажовање инспекцијских органа на терену, као и јача институционална, законска и свака друга подршка како би се овај проблем искорјенио.
- Привредна друштва која врше експлоатацију минералних сировина на основу одобрења за експлоатацију издатих у складу са Законом о рударству („Службени гласник Републике Српске“, број: 75/10) према новом Закону о рударству („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/12) дужна су у року од 6 (шест) мјесеци, од дана ступања на снагу овог закона, покренути поступак за додјелу концесија у складу са Законом о концесијама. Комисија је кроз своје извјештаје у више наврата истицала да постоје експлоатације минералних сировина које се одвијају на основу поменутих одобрења и да се та одобрења требају ставити ван снаге, односно да треба поступити у складу са одредбама Закона о концесијама и Документа о политици додјеле концесија.

Комисија је мишљења да се ступањем на снагу новог Закона о рударству стварају додатне претпоставке да се привредним друштвима која посједују одобрења за експлоатацију, а до краја 2012. године нису ушла у поступак додјеле концесија, та одобрења ставе ван снаге и забрани рад по истим. На овај начин би се створили услови за равноправнији положај свих привредних субјеката чија је дјелатност везана за ову област.

- Према подацима којима Комисија располаже може се закључити да се и даље одређени број привредних друштава беспотребно дуго налази у поступку додјеле концесија за истраживања и/или експлоатацију („Рудник Боксита“ д.о.о. Мркоњић Град, „Јапра“ а.д. Нови Град, „Arcelor Mittal“ д.о.о. Приједор, „Творница опекарских производа“ а.д. Туњице, „Приједорпутеви“ а.д. Приједор и др.). Поставља се оправдано питање да ли је могуће на законит начин након толико времена поступке наставити и закључити уговоре са потенцијалним концесионарима. Комисија је мишљења да надлежно министарство треба пажљиво проучити сваки предмет појединачно, те утврдити које је поступке могуће окончати закључењем уговора о концесијама, а које прекинути.
- Код поступка додјеле концесија неопходно је обратити пажњу на један од основних елемената код процјене постојања јавног интереса, а то је уравнотежен регионални развој. Веома је битно да концесионим пројектима буду задовољени интереси цјелокупне друштвене заједнице. У досадашњој политици додјеле концесија у области минералних ресурса могуће је примјетити да је у појединим регијама изражена концентracија концесионих пројеката, што доводи до предимензионисања капацитета за прераду минералних сировина са једне стране, и онемогућава уравнотежен регионални развој са друге стране. У даљој политици додјеле концесија ресорно министарство и Комисија за концесије би у будуће требали да обратe посебну пажњу код додјеле нових концесија.
- Законска регулатива у појединим областима није усаглашена са Законом о концесијама, посебно када је у питању додјела концесија у коритима и водном земљишту за експлоатацију шљунка и пијеска. Према важећем Закону о водама дислокација и вађење материјала у коритима и водном земљишту, дозвољена је само у обиму и на начин којим се уређује корито и водно земљиште, или ако служи спровођењу мјера заштите, на основу издатих водоправних аката. Веома често се појављује да правна или физичка лица на чије је име издато рјешење надлежног органа врше нелегалну експлоатацију шљунка и пијеска. Комисија је мишљења да је неопходно предузети снажније активности од стране инспекцијских органа како би се спријечила злоупотреба и наношење директне штете буџету Републике Српске. Како у земљама окружења постоји велики број закључених уговора код оваквог вида коришћења јавног добра, а у Републици Српској и даље нема нити једног закљученог уговора и поред интензивне експлоатације која се одвија, чита се потреба за реакцијом надлежних органа.
- Уочено је да неки концесионари мањи дио пословних активности које се односе на коришћење предмета концесије, задрже у концесионом предузећу, док остале пословне активности обављају у оквиру основног или повезаног предузећа. То директно утиче на смањење основице за обрачун концесионе накнаде, као и самог износа концесионе накнаде. Комисија је мишљења да надлежни органи требају предузети одговарајуће активности на спријечавању ових појава. („Витинка експлоатација“ д.о.о. Козлук, Зворник, „Бентонит“ а.д. Шипово).
- Провјерама је утврђено да у извјештајној години и даље нема напретка у односу на претходни период, а у вези са истраживањем и коришћењем вода, те би било неопходно прецизирати активности које би створиле услове за реализацију уговора који су у застоју или касне у односу на утврђену динамику.

Комисија је утврдила да већ дуже вријеме два концесиона предузећа која су изградила објекте и инсталирала постројење за флаширање воде не раде („Високоалкалне воде-AQUA ALCA“ д.о.о. Дервента и „Креатор“ д.о.о. Соколац) док једно ради са минималним капацитетом („Круна вода“ д.о.о. Мркоњић Град). Разлог таквог стања је недостатак обртних средстава, предимензионисани капацитет постројења за пуњење у односу на могућност учешћа на тржишту, нелојална конкуренција и друго.

- Комисија се у свом раду суочила са појавом да се од стране појединих концесионара, без предходно прибављене сагласности Комисије и одобрења концедента у смислу члана 33. став 2. Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 25/02, 91/06 и 92/09), као и одредаба Правилника о поступку преноса уговора о концесији и преноса власничких права концесионара („Службени гласник Републике Српске“, број: 60/11), врши промјена власничке структуре у проценту већем од 30%. Ова промјена се обавља овјером од стране нотара и региструје код надлежног регистрационог суда, а тек потом се упознаје концедент и Комисија за концесије. Наведена активност је противна одредбама закона у Републици Српској који се односе на привредна друштва која обављају дјелатности које су предмет концесије. Комисија је о овоме упознала надлежно министарство, удружење нотара и окружне привредне судове у Републици Српској ради превентивног дјеловаловања у циљу рјешавања ове проблематике. („Планински студенац“ д.о.о. Цапарде-Осмаци, ГП „Јединство“ а.д. Градишка, „Алпине рудник кречњака Лапишница“ д.о.о. И.Сарајево).
- Студијама економске оправданости, које представљају основни документ за утврђивање јавног интереса и покретање процедуре за додјелу концесије и даље није посвећена довољна пажња. Један број Студија економске оправданости, које се достављају Комисији, није урађен на одговарајућем стручном и професионалном нивоу, што ствара одређене проблеме, јер је Студија саставни дио уговора о концесији, из које се дефинишу елементи уговора. Комисија сматра да би Законом требало уредити да се Студије економске оправданости морају ревидовати од стране референтних кућа, што би свакако утицало на то да буду на једном вишем нивоу, као и да се смање проблеми код реализације уговора о концесији.
- Концесиона предузећа чија је основна дјелатност везана за извођење радова у области грађевинарства (нискоградња и високоградња), највећим дијелом експлоатисану минералну сировину користе за властите потребе. Интерна цијена сепарисане минералне сировине коју концесионар приказује знатно је нижа од тржишне, што смањује основ за обрачун концесионе накнаде. Комисија је мишљења да би концесиону накнаду код оваквих случајева требало обрачунавати према јединици мјере или реалне цијене сепарисаног материјала на тржишту.
- У извјештајном периоду дошло се до сазнања да концесиона предузећа код којих је евидентан застој у реализацији концесионог посла имају запосленог једног или ниједног радника. То ствара озбиљну сумњу у способност таквих концесионара у погледу реализације концесионог посла у складу са уговором и Студијом економске оправданости. Комисија је мишљења да је након проведене контроле од стране инспекцијских органа и надлежног министарства потребно извршити анализу и утврдити да ли је сврсисходно постојање ових уговора и уколико није, приступити њиховом раскидању (БРЦ „Шехер“ а.д. Српске Топлице - Бања Лука, „Каолин“ д.о.о. Братунац, „Боксит“ д.о.о. Гацко, „Анић“ д.о.о. Доња Трамошница-Пелагићево, „Алас камен“ д.о.о. Добој, „B.S.D. Company“ д.о.о. Бјељина и др.).
- Анализом података прикупљених од концесионара, може се констатовати да су уочени проблеми и слабости који утичу на раст и развој садашњих концесионих предузећа.

Ти проблеми и слабости се у првом реду односе на покретање већих грађевинских радова у Републици Српској у којима би се користиле домаће сировине и домаћа предузећа која врше експлоатацију ових сировина. Евидентно је да постоји проблем пласмана минералних сировина и готових прерађених производа на друга тржишта. Проблем представља нелојална конкуренција настала услед нелегалне експлоатације на територији Републике Српске, као и нелојална конкуренција са подручја Федерације Босне и Херцеговине. Потребно је такође, ићи у смјеру обезбјеђења већих развојних средстава за заживљавање инвестиционих активности у концесионим предузећима, замјену застарјеле опреме и сл. На основу сагледавања целокупног стања сматрамо да је за сваку озбиљну нову инвестицију потребно стварање позитивне климе у друштву, која би требала да обезбједи нова запошљавања и локалне подршке за њену реализацију.

3.3.5. Закључци

1. Комисија за концесије Републике Српске је као и у претходном извјештајном периоду констатовала да се од стране одређених привредних субјеката врши нелегална експлоатација минералне сировине. У складу са новим Законом о рударству („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/12) регулисана је обавеза свих носиоца одобрења за експлоатацију (тзв. „експлоатационо право“), да покрену поступак додјеле концесија у року 6 (шест) мјесеци од ступања на снагу Закона о рударству. У складу са правном легислативом ниједна експлоатација минералних сировина није могућа без добијања концесионог права на експлоатацију. Комисија сматра да сва рјешења, којима се даје експлоатационо право мимо Закона о концесијама и Документа о политици додјеле концесија, треба ставити ван снаге, или убрзати поступке закључења уговора. Други вид нелегалне експлоатације на који смо и раније указивали је експлоатација минералних сировина из корита водотока и водног земљишта (шљунак и пијесак). Закон о водама регулише вађење материјала из корита водотока само на начин, којим се врши уређење тих корита и водног земљишта, или ако служи спровођењу мјера заштите, на основу издатих водоправних аката. У наведеном случају одређени привредно-правни субјекти добијају дозволе за уређење тих корита, а у ствари се врши класична експлоатација минералне сировине шљунка или пијеска. Неконтролисаним вађењем материјала из водних токова се деградира само водно добро, а са друге стране за коришћење јавног добра се не плаћа адекватна накнада. Комисија сматра, да експлоатацију шљунка и пијеска из корита водотока треба законодавно уредити новим Законом о концесијама, односно ставити под режим концесија, те преко инспекцијских органа спријечити било какву експлоатацију, која се очигледно спроводи под изговором уређења корита водотока.
2. Приликом провјере и контроле рада концесионара уочено је да неки концесионари не исказују стварне количине експлоатисаних минералних сировина. Уговором о концесији за коришћење минералних ресурса, регулисана је обавеза концесионара, да концеденту редовно доставља периодичне извјештаје о стању откопаних, односно експлоатисаних маса. Сматрамо да се наведеним извјештајима често не приказује реално стање, односно да се приказују мање количине од оних које се стварно експлоатишу, а што се директно одражава на ниво обрачуна и уплате концесионих накнада од коришћења минералних ресурса. Концедент има економски интерес да врши контролу експлоатисаних минералних маса, а што је дефинисано и уговором о концесији, те је према мишљењу Комисије потребно од стране овлашћених геодетских кућа једном годишње извршити геодетско снимање и утврдити стварно стање откопаних минералних сировина, сравнити са тзв. „нултним-почетним стањем“, прије почетка експлоатације, а све у складу са уговором о концесији.
3. Закон о концесијама регулише да привредно-правни субјекти, који врше експлоатацију минералних сировина су дужни да региструју концесионо предузеће, чије пословање је искључиво везано за обављање концесионе дјелатности.

Комисија за концесије констатује да поједини концесионари региструју концесионо предузеће и дио активности пренесу на то предузеће, а дио пословне активности обављају у оквиру основног предузећа. Исти случај се дешава и приликом регистрације привредно-правних субјеката, који послују као повезана друштва са матичним друштвом.

Напомињемо да је процес експлоатације минералних сировина јединствен техничко-технолошки процес, који се може обављати у више фаза. Такође, концесиона дјелатност се може обављати у више фаза, када је у питању експлоатација минералних сировина, али представља јединствену дјелатност и не може се обављати у више привредно-правних субјеката, него искључиво у оквиру концесионог друштва.

На овај начин долази до умањења основице за обрачун концесионе накнаде, пошто се иста обрачунава најчешће на остварени годишњи бруто приход.

4. У области истраживања и експлоатације минералних сировина потребно је навести да један број концесионара не поштује уговорне рокове, односно да касни у реализацији преузетих обавеза, што цјелокупан процес искоришћавања минералних ресурса доводи у питање. Као примјер може се навести кашњења у завршетку истражних радова, изради пројектно-техничке документације, отпочињању са комерцијалним радом и сл. У области коришћења минералних сировина концесиони уговори се закључују на истраживања, експлоатацију или истовремено истраживања и експлоатацију. Напомињемо да су истраживања повезана са експлоатацијом и да након завршетка истраживања минералних сировина треба предузети радње и мјере на експлоатацији минералних сировина. У случајевима када су потврђене резерве минералне сировине, потребно је у што краћем року спровести процедуру и закључити концесиони уговор за експлоатацију истих. Недопустиво је да се поступак за закључење уговора о експлоатацији одуговлачи, или да у неким случајевима уопште не долази до закључења уговора.

Истраживање минералних ресурса је важно ради стварања услова за проширење истражене сировинске базе и уопште повећање рударско-привредног потенцијала Републике Српске. Комисија констатује да је битно да концесионари који користе минералне сировине по основу концесионог права паралелно врше истраживање у складу са концесионим уговором. У случају експлоатације руде олова и цинка у руднику „Сасе“ Сребреница, концесионар „Гросс“ д.о.о. из Градишке не врши истраживања у складу са уговором о концесији, што представља грубо нарушавање уговорних обавеза.

5. Важно питање у процесу експлоатације минералних сировина је и питање рекултивације земљишта. Експлоатацијом минералних сировина врши се деградација земљишта, која може негативно да утиче на животну средину. Контролом рада концесионара уочено је да већина њих уопште не врши рекултивацију, или не у мјери предвиђеној планом, односно Пројектом рекултивације. Уговор о концесији најчешће садржи одредбу којом се рекултивација обезбјеђује путем банкарске гаранције у износу од 5% од годишњег бруто прихода оствареног у посљедње три године. У случају лошег пословања концесионара износ гаранције може бити врло мали, те се на тај начин не би могла обезбиједити рекултивација земљишта. Ово питање би се могло ријешити увођењем, односно плаћањем одређене накнаде у сврху рекултивације (која би се одредила на основу Пројекта рекултивације), тамо гдје се не може вршити редовна и континуирана рекултивација земљишта.

3.4. Активности Комисије из области трговине и туризма

3.4.1. Рјешења Комисије

У току 2012. године, Министарство трговине и туризма упутило је 4 (четири) захтјева, који су се односили на рјешавање предмета из области трговине и туризма.

У току 2012. године, из области трговине и туризма, Комисија је донијела и упутила Министарству трговине и туризма:

- 1 Закључак којим се враћа на допуну и дораду Студија економске оправданости;
- 1 Рјешење за одобравање Студије економске оправданости;
- 2 Рјешења за одобравање Јавног позива из области трговине и туризма.

У табелама 22., 23. и 24. дат је преглед рјешења и закључака Комисије у 2012. години из области трговине и туризма;

Табела 22.- Закључци Комисије за концесије којима се враћају на допуну и дораду Студије економске оправданости из области трговине и туризма у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Закључка
1.	Студија ек. оправданости за изградњу туристичко-спортско-рекреативног комплекса „Билећа Град Језеро“	Враћа се на допуну и дораду Студија ек. оправданости	Пподручје Билећког Језера	12.10.2012.

Укупно је донесен 1 (један) закључак Комисије, којим се враћа на допуну и дораду Студија економске оправданости из области трговине и туризма.

Табела 23.- Рјешења Комисије за концесије за одобравање Студије економске оправданости из области трговине и туризма у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Студија економ. оправданости за додјелу концесије за изградњу и коришћење „ЗОО парка“	Одобрена Студија	Подручје града Требиња	05.09.2012.

Укупно је дата 1 (једна) сагласности на Студију економске оправданости из области трговине и туризма.

Табела 24. - Рјешења Комисије за концесије за одобравање Јавног позива из области трговине и туризма у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Јавни позив за додјелу концесије за изградњу туристичко-спортског комплекса на језеру	Одобрен Јавни позив	Подручје „Језера Пелагићево“ Доњи Жабар	24.01.2012.

2.	Јавни позив за додјелу концесије за изградњу и кориштење „ЗОО парка“	Одобрен Јавни позив	Подручје општине Требиње	20.09.2012.
----	--	---------------------	--------------------------	-------------

Укупно су дате 2 (двје) сагласности на Јавни позив из области трговине и туризма.

3.5. Активности Комисије из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара

3.5.1. Рјешења Комисије

У току 2012. године, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је упутило 32 захтјева, који се односио на рјешавање предмета из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара у Републици Српској, као и на рјешавање предмета из области коришћења земљишта и изградње објеката.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је Комисији доставило 7 (седам) закључених уговора о концесијама из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења водног добра у 2012. години и 1 (један) закључен уговор из области коришћења земљишта и изградње објеката у 2012. години;

У току 2012. године, из области коришћења пољопривредног земљишта, земљишта и водних добара, Комисија је донијела и упутила Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде:

- 4 Рјешења о одобравању Студије економске оправданости за коришћење пољопривредног земљишта;
- 6 Рјешења за одобравање Јавног позива из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара;
- 8 Рјешења о давању сагласности за закључење уговора о концесијама;
- 1 Закључак о враћању на дораду захтјева за пренос уговора о концесији или пренос власничких права концесионара;
- 3 Рјешења о преносу уговора о концесији или преносу власничких права концесионара;
- 1 Рјешење о преиспитивању рјешења о давању сагласности на пренос уговора о концесији или пренос власничких права концесионара и
- 9 Рјешења о давању сагласности за закључење анекса уговора о концесији.

У табелама 25.,26.,27.,28.,29.,30.31,32,33. и 34. дат је преглед уговора, рјешења и закључака Комисије у 2012. години из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра, те области коришћења земљишта и изградње објеката;

Табела 25. - Преглед закључених Уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења водног добра у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Бр. Уговора	Датум закључења Уговора
1.	„ВИВагро“ д.о.о. Србац	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 594,3334ha)	12.03.5.330-1174/12	27.04.2012.
2.	„Пољопривредник“ а.д. Дервента	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 842,865ha), општина Дервента	12.01.330-1392/12	29.05.2012.

3.	„Елинг Инжињеринг МХЕ“ д.о.о. Теслић	Коришћење земљишта и воде из Врховинске ријеке, за изградњу рибњака „Хотовље“, општина Калиновик	12.01.337-203/12	31.05.2012.
4.	„Агро Гроуп“ д.о.о. Брчко Дистрикт	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 505,0031ха)	12.03.5-739/12	24.07.2012.
5.	„Подруми Вукоје 1982“ д.о.о. Требиње	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 5ха), општина Требиње	12.03.5.953/12	01.08.2012.
6.	„ЈПШ Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, „Центар за газдовање кршом“ Требиње	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 4,2823ха), општина Требиње	12.06-999/12	01.08.2012.
7.	„Butrex Ribarstvo“ d.o.o. Trebinje	Коришћење дијела водне површине на вјештачком језеру Горица и парцеле у сврху узгоја пастрмке	12.07-2818/12	10.10.2012.

Укупно је закључено 7 (седам) Уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења водног добра.

Табела 26. -Преглед закључених Уговора о концесији из области коришћења земљишта и изградње објеката у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Бр. Уговора	Датум закључења Уговора
1.	АНДРИЋГРАД д.о.о. Вишеград	Коришћење земљишта за изградњу насеља Андрићград, општина Вишеград	12.03.5-330-484/12	20.02.2012.

Укупно је закључен 1 (један) Уговор о концесији из области коришћења земљишта и изградње објеката.

Табела 27. - Рјешења Комисије за концесије за одобравање Студије економске оправданости из области коришћења пољопривредног земљиштау и водног добра у 2012. години;

р/б	Предмет	Статус	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Студија економ. оправданости за додјелу концесије за изградњу рибњака	Одобрена Студија	„Хотовље“ на Врховинској ријеци, општина Калиновик	02.02.2012.
2.	Студија економ. оправданости за додјелу концесије за коришћење пољопривредног земљишта	Одобрена Студија	Подручје општине Бијељина	08.08.2012.

3.	Студија економ. оправд. за додјелу концесије за коришћење пољопр. земљишта	Одобрена Студија	Подручје општине Шамац	23.10.2012.
4.	Студија економ. оправ. за додјелу концесије за коришћење пољопр. земљишта	Одобрена Студија	Подручје општине Прњавор	23.10.2012.

Укупно су дате 4 (четири) сагласности на Студије економске оправданости из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра.

Табела 28. - Рјешења Комисије за концесије за одобравање Јавног позива из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења водног добра у 2012. години;

р/б	Предмет	Намјена	Локација	Датум доношења Рјешења
1.	Јавни позив за додјелу концесије за коришћ. пољопр. земљишта (42823м ²) за обављање расадничке произв. медит. воћних култура, шумских и хортикулт. биљака	Одобрен Јавни позив	Подручје општине Требиње	24.01.2012.
2.	Јавни позив за додјелу концесије за кориштење пољопр. зем. (50000м ²), ради обвљања воћарске (маслинарске) производње	Одобрен Јавни позив	Подручје општине Требиње	24.01.2012.
3.	Јавни позив за додјелу концесије за коришт. земљ. (3250м ²) и воде за изградњу рибњака	Одобрен Јавни позив	Врховинска ријека, општина Калиновик	14.02.2012.
4.	Јавни позив за додјелу концесије за кориштење пољопр. земљ. (130,2497ha)	Одобрен Јавни позив	Подручје општине Бијељина	16.08.2012.
5.	Јавни позив за додјелу концесије за кориштење пољопр. земљ. (12,6580ha)	Одобрен Јавни позив	Подручје општине Прњавор	22.11.2012.
6.	Јавни позив за додјелу концесије за кориштење пољопр. земљишта (68,4821ha)	Одобрен Јавни позив	Подручју општине Шамац	27.11.2012.

Укупно је дато 6 (шест) сагласности на Јавни позив из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења водног добра.

Табела 29. -Рјешења Комисије о давању сагласности за закључење уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења водног добра у 2012. години.;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења Рјешења
1.	„ВИВагро“ д.о.о. Србац	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 594,3334ха)	Сагласност за закључење уговора	13.03.2012.
2.	„Елинг Инжињеринг МХЕ“ д.о.о. Теслић	Коришћење земљишта и воде из Врховинске ријеке, за изградњу рибњака „Хотовље“, општина Калиновик	Сагласност за закључење уговора	29.03.2012.
3.	„Агро Гроуп“ д.о.о. Брчко Дистрикт	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 505,0031ха)	Сагласност за закључење уговора	03.04.2012.
4.	„Пољопривредник“ а.д. Дервента	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 842,865ха), општина Дервента	Сагласност за закључење уговора	11.04.2012.
5.	„ЈПШ Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, „Центар за газдовање кршом“ Требиње	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 4,2823ха), општина Требиње	Сагласност за закључење уговора	24.05.2012.
6.	„Подруми Вукоје 1982“ д.о.о. Требиње	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 5ха), општина Требиње	Сагласност за закључење уговора	24.05.2012.
7.	„Butrex Ribarstvo“ д.о.о. Trebinje	Коришћење дијела водне површине на вјештачком језеру Горица и парцеле у сврху узгоја пастрмке	Сагласност за закључење уговора	08.08.2012.

Укупно је дато 7 (седам) сагласности за закључење уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења водног добра.

Табела 30.- Рјешења Комисије о давању сагласности за закључење уговора из области коришћења земљишта и изградње објеката у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења Рјешења
1.	АНДРИЋГРАД д.о.о. Вишеград	Изградња насеља Андрићград, општина Вишеград	Сагласност за закључење Уговора	24.01.2012.

Укупно је дата 1 (једна) сагласност за закључење уговора из области коришћења земљишта и изградње објеката.

Табела 31. Закључци Комисије о враћању на дораду захтјева за пренос уговора о концесији или пренос власничких права концесионара из области кориштења пољопривредног земљишта и водног добра у 2012. години.

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	„Инстел“ д.о.о. Бијељина	Пренос уговора о концесији на „Инстел“ д.о.о. Чајнице	Враћа се на дораду захтјев за пренос концесионих права из Уговора о концесији	26.07.2012.

Укупно је донесен 1 (један) закључак Комисије о враћању на дораду захтјева за пренос уговора о концесији или пренос власничких права концесионара из области кориштења пољопривредног земљишта и водног добра у 2012. години.

Табела 32. - Рјешења Комисије за концесије о преносу права на концесију из области кориштења пољопривредног земљишта и кориштења водног добра у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	„Лалако“ д.о.о. Приједор	(промјена вл. структуре у 100% износу)	Дата сагласност уз обавезу достављања банкарске гаранције	26.04.2012.
2.	„Инстел“ д.о.о. Бијељина	Пренос концесије на „Инстел“ д.о.о. Чајнице	Дата сагласност	17.08.2012.
3.	„Елинг МХЕ“ д.о.о. Теслић	Пренос концесије на „Елинг рибарство“ д.о.о. Теслић	Дата сагласност	10.12.2012.

Укупно су дате 3 (три) сагласности о преносу права на концесију из области кориштења пољопривредног земљишта и кориштења водног добра.

Табела 33.- Рјешења Комисије о преиспитивању рјешења о давању сагласности на пренос права на концесију из области кориштења пољопривредног земљишта и кориштења водног добра у 2012. години.;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	„Лалако“ д.о.о. Приједор	(промјена вл. структуре у 100% износу)	Преиспитује се дата сагласност на пренос права	15.05.2012.

Укупно је донесено 1 (једно) рјешење Комисије о преиспитивању рјешења о давању сагласности на пренос права на концесију из области кориштења пољопривредног земљишта и кориштења водног добра.

Табела 34. - Рјешења Комисије за концесије о давању сагласности за закључење анекса уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења земљишта у 2012. години;

р/б	Концесионар	Предмет	Статус	Датум доношења рјешења
1.	33 „Ливач“ Лакташи	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 149,8051ха), у општини Лакташи	Сагласност за закључење анекса II уговора	24.01.2012.
2.	„Андрићград“ д.о.о. Вишеград	Коришћење земљишта (површина 30059м2), у општини Вишеград	Сагласност за закључење анекса уговора	04.04.2012.
3.	„Планинско добро“ а.д. Невесиње	Коришћење пољоп земљ. (површина 1441,2348ха), у општини Невесиње	Сагласност за закључење анекса уговора	08.06.2012.
4.	„Маљчић“ д.о.о. Градишка	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 112,8506ха), у општини Градишка	Сагласност за закључење анекса уговора	08.06.2012.
5.	„Андрићград“ д.о.о. Вишеград	Коришћење земљишта (површина 30059м2), у општини Вишеград	Сагласност за закључење анекса II уговора	15.06.2012.
6.	Агрохерцеговина а.д. Невесиње	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 797,6292ха), у општини Берковићи	Сагласност за закључење анекса II уговора	05.09.2012.
7.	„МБ ИМПЕКС“ д.о.о. Бања Лука	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 53,5380ха), у општини Србац	Сагласност за закључење анекса II уговора	22.11.2012.
8.	„Природно биље“ д.о.о. Бања Лука	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 34,3478ха), у општини Бања Лука	Сагласност за закључење анекса I уговора	10.12.2012.
9.	„Подруми Вукоје 1982“ д.о.о. Требиње	Коришћење пољопривредног земљишта (површина 5ха), у општини Требиње	Сагласност за закључење анекса I уговора	26.12.2012.

Укупно је дато 9 (девет) сагласности за закључење анекса уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и коришћења земљишта.

3.5.2. Провјера рада концесионара

Комисија за концесије је у складу са чланом 22. Закона о концесијама обавила 36 (тридесетшест) провјера рада концесионара у складу са закљученим уговорима и анексима уговора о концесији. Провјера је извршена обиласком концесионара, разговорима са овлашћеним представницима и увидом у релевантну документацију, те сачињавањем записника о свакој појединачној извршеној провјери.

На основу провјере рада концесионара може се исказати чињеница, да постоје концесионари који уредно и на вријеме извршавају уговорне обавезе, те концесионари, који не извршавају обавезе у складу са закљученим уговором.

Највећи број концесионара из области коришћења пољопривредног земљишта суочавају се са сталним проблемима које смо и у ранијим извјештајима наводили, а то су:

- Узурпација пољопривредног земљишта под концесијом од стране трећих лица;
- Неувођење концесионара у посјед (записнички уведени у посјед, а фактички одређени број концесионара није уведен у посјед);
- Неусаглашеност стања катастарских парцела у земљишним књигама (катастар) са фактичким стањем на терену, (у обухвату концесионих површина често се налазе шуме, изграђено земљиште, запуштено или закоровљено земљиште, приступни путеви, канали и сл.);
- Динамика реализације концесионих пројеката, није у складу са динамичним планом, односно Студијом економске оправданости;
- Неплаћање или нередовно плаћање концесионе накнаде.

У извјештајном периоду представници Комисије за концесије су извршили провјеру рада обиласком концесионара и сачињавањем записника о извршеној контроли рада концесионара, директним контактом са концесионарима на терену, прикупљањем и анализирањем извјештаја о реализацији концесионог посла као и анализом достављене документације од стране концесионара, а све у циљу што бољег сагледавања степена и динамике реализације концесионог пројекта.

Као што смо и у претходним извјештајима наводили и у овом извјештајном периоду један дио уговора о концесији за коришћење пољопривредног земљишта анексиран је у смислу почетка и начина плаћања концесионе накнаде. Наведеним анексима уговора предвиђено је плаћање концесионе накнаде од момента увођења у посјед и сразмјерно површини на коју је концесионар уведен у посјед.

Овакво регулисање плаћања концесионе накнаде створило је одређене нејасноће, прије свега за концесионаре. Створена је дилема код одређеног броја концесионара, који су концесиону накнаду плаћали од момента закључења основног уговора, у смислу да уплаћене обавезе по основу концесионе накнаде до момента увођења у посјед, књиже као неприспјеле обавезе, односно да су у том погледу у претплати. У овој ситуацији долази до различитог тумачења, због чега Комисија за концесије сматра, да ово питање треба бити разјашњено и да се створи јединствена обавеза за све концесионаре.

Приликом провјере рада концесионара утврђено је да неки концесионари имају са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде усаглашено стање својих дуговања по основу концесионе накнаде, а у складу са закљученим анексом уговора, који регулише уплату концесионе накнаде пропорционално површини која се користи и од момента када је концесионар уведен у посјед. (ЗЗ „Ливач“, „Дарко Комерц“ д.о.о., „Зелен Гај“ д.о.о. и др.).

Комисија скреће пажњу на неусаглашеност ставова по овом питању од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Пореске управе. С тим у вези, наводимо примјер ЗЗ „Ливач“, који је са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде постигао договор око плаћања концесионе накнаде у складу са анексираним одредбама уговора, а Пореска управа је приликом контроле плаћања пореских и других непореских обавеза утврдила износ концесионе накнаде у складу са основним уговором, односно од момента закључења уговора на цјелокупну концесиону површину, те због неплаћања наведене обавезе покренула поступак принудног извршења према пореском обвезнику.

Комисија сматра да концесионар и Министарство пољопривреде, шумартсва и водопривреде су уговорне стране и да имају легитимитет, као субјекти уговорног-правног односа, да мијењају услове уговора. Пореска управа је легитимна да врши инспекцијски надзор и контролу плаћања свих фискалних и парафискалних обавеза. Закон о концесијама такође регулише надлежност Министарства финансија у погледу плаћања концесионе накнаде.

Сматрамо из наведеног да Пореска управа је овлаштена да врши контролу и утврђивања обавезе плаћања концесионе накнаде за коришћење пољопривредног земљишта у складу са концесионим односом уговорних страна, а да није овлаштена да успоставља или мијења концесионо-правни однос, зашто је надлежно Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, као уговорна страна, односно концендент.

У вези с тим, Комисија за концесије сматра да сва права и обавезе проистичу из уговорног односа, од момента када конкретан правни посао ступи на снагу. Што се тиче правне природе концесионе накнаде, иста представља новчани еквивалент за коришћење концесионог добра и обавезни елемент уговора о концесији. Закон о концесијама такође регулише да сваки концесиони уговор, који не садржи одредбу о плаћању концесионе накнаде је ништаван. Из наведеног произилази, да је обавеза концесионара да плати концесиону накнаду за површину коју је фактички користио, од момента закључења уговора. Такође сматрамо да уговорне стране, односно концендент и концесионар требају у наредном периоду извршити поравнање уплата, како би се створила реална слика о плаћању концесионе накнаде, по основу коришћења пољопривредног земљишта.

Увидом у финансијске картице концесионара, утврђено је да постоји један број концесионара који не плаћају, или нередовно плаћају концесиону накнаду у складу са уговором о концесији. Одређени концесионари немају уплату у 2012. години на име концесионе накнаде, као што су: „Агрохерцеговина“ а.д. Невесиње, „Сан“ д.о.о. Бијељина, ПД „Семберија“ а.д. Бијељина, „Инстел“ д.о.о. Бијељина, „Воћар-Комерц“ д.о.о. Градишка, „Маљчић“ д.о.о. Градишка, „Воћар-Бистрица“ д.о.о. Градишка, „Крушка-ДК“ д.о.о. Србац, „Сјемепром“ д.о.о. Добој, ЕУ „Фарма Натурпродукт“ д.о.о. Прњавор, „Рибњаци Доњи Жабар“ д.о.о. Доњи Жабар. Неплаћање концесионе накнаде представља тежу повреду уговорне обавезе и разлог за покретање поступка раскида уговора.

Један број концесионара је дужи временски период у стању несолвентности, због чега им је од стране Пореске управе блокиран жиро-рачун. (33 „Доматра“ Трњаци-Бијељина, „Милошевић-Промет“ д.о.о. Амајлије-Бијељина). Напомињемо, да стање неликвидности концесионара дужи од 6 (шест) мјесеци према концесионом уговору представља један од раскидних услова уговора.

У погледу обрачуна концесионе накнаде, односно утврђивања основице за њен обрачун од стране више концесионара, постављано је питање, шта чини основицу за обрачун концесионе накнаде, када је иста утврђена по основу реализованог бруто прихода. Пољопривредна производња је често сложен процес, који обухвата ратарску производњу, сточарску производњу, производњу сточне хране и слично, гдје су поједине фазе производње у индиректном односу са концесионом дјелатношћу, а бруто приход се утврђује од целокупне пословне активности концесионара.

У вези с тим, концесионари сматрају, да приход од дјелатности, која није у директној вези са концесионом дјелатношћу, не треба да чини основицу за обрачун концесионе накнаде. Закон о концесијама је двоструко регулисао начин утврђивања основице за обрачун концесионе накнаде и то:

- по основу оствареног бруто прихода на годишњем нивоу;
- у фиксном износу по јединици површине .

Комисија сматра да оба модела за обрачун концесионе накнаде имају одређене предности, али и недостатке, те да би требало на унифициран начин утврдити основицу за обрачун концесионе накнаде и у том смислу преференцијално фиксни износ по јединици површине.

Остварени бруто приход на годишњем нивоу представља можда економски оправданији и логичнији модел, или образац за утврђивање основице, али фиксни износ по јединици површине се чини сврсисходнијим и једноставнијим моделом, када је у питању коришћење пољопривредног земљишта.

Комисија за концесије у контролисаним концесионим друштвима у 2012. години није констатовала ниједан случај издавања земљишта у закуп, што се може с једне стране сматрати унапређењем концесионих односа, а с друге стране заинтересованошћу концесионара за коришћење пољопривредног земљишта, а тиме и оправданост постојања система концесија у области коришћења пољопривредног земљишта.

Посебно морамо нагласити као и у претходним извјештајима, да постоји значајан број узурпације пољопривредног земљишта од стране бесправних корисника.

Овакво стање мора имати реакцију, прије свега од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, а исто тако концесионарима се мора омогућити ефикаснија судска заштита. („Маљчић“ д.о.о. Градишка, „Зелен Гај“ д.о.о. Градишка, „Терра Нова“ д.о.о. Градишка, „Агроекспорт Компани“ д.о.о. Нова Топола, „Пољо-Радојчић“ д.о.о. Козарска Дубица, „Tamaris-Comapanу“ д.о.о. Бања Лука).

Напомињемо, да се у неколико случајева воде или су правоснажно окончани судски поступци у вези са концесијама за коришћење пољопривредног земљишта. („Браћа Павловић“ д.о.о. Обудовац, „Агроунија“ д.о.о. Србац, „Агрогруп“ д.о.о. Брчко).

Комисија сматра да је важно превентивно дјеловање свих учесника у поступку додјеле концесија и реализацији концесионих односа, а прије настанка судског спора. Такође, треба дати предност мирном рјешавању свих спорних ситуација, прије свега споразуму самих уговорних страна или арбитражи од стране арбитражног органа.

Посебно је важно нагласити чињеницу, да су неки предмети правоснажно окончани пред редовним судовима, а да узроци настанка судског спора и даље нису отклоњени. („Агрекс“ д.о.о. Доњи Жабар). У тим случајевима правне посљедице правоснажних судских одлука све више погађају концендента у смислу истицања одштетних захтјева, како за конкретну штету, тако и за изгубљену добит. Како се у таквим случајевима ради о споровима велике вриједности, потребна је хитна реакција, да се такво стање превазиђе и избјегну евентуалне штете, прије свега за буџет Републике Српске.

3.5.3. Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара у 2012. години

У прилогу 3. - Извјештаја о раду Комисије за концесије Републике Српске за 2012. годину, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара у 2012. години.

3.5.4. Закључци

1. У извјештајном периоду за 2012. годину Комисија констатује да је и даље изражен проблем при реализацији уговора за коришћење пољопривредног земљишта, као и у ранијим извјештајима, немогућност уласка концесионара у посјед, због физичких, односно правних сметњи за коришћење предмета концесије.
Активностима Комисије за концесије и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде настављено је анексирање уговора, којим су површине пољопривредног земљишта из основног уговора сведене на фактичке површине, које концесионари користе.
2. Измјенама и допунама Закона о пољопривредним задругама („Службени гласник Републике Српске“, број: 106/09) титулар права својине пољопривредног земљишта уписаног као државна, односно друштвена својина са правом коришћења, управљања или располагања у корист задруге, постаје власништво јединица локалне самоуправе.
Самим тим, Влада, односно Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде не може бити уговорна страна за коришћење пољопривредног земљишта које је постало својина јединица локалне самоуправе. С тим у вези, потребно је измијенити основни уговор о концесији и брисати пољопривредно земљиште које је по овом основу промијенило титулара права својине.
3. Комисија сматра да приликом закључења уговора о концесији за коришћење пољопривредног земљишта уговорне стране морају водити рачуна о самом предмету концесије, односно да предмет концесије буде подобан за коришћење, тј. да на истом не постоји неријешених имовинско-правних односа, узурпација, или да је исто приступачно и погодно за пољопривредну производњу. У вези с тим, неријешени имовинско-правни односи на предмету концесије неријетко праве озбиљне проблеме при реализацији концесионих уговора. Уговорне одредбе којима се обавеза рјешавања имовинско-правних односа преноси на концесионара након потписивања уговора о концесији, нису дале позитивне ефекте, јер концесионари најчешће нису у стању да ове односе ријеше сами.

Неријетко због сложености самих својинско-правних односа и других права на земљишту, рјешавање истих није могуће без вођења судског поступка.

4. Код великог броја закључених уговора за коришћење пољопривредног земљишта, правно дејство уговора везано је за моменат закључења уговора, што значи да уговор производи правне посљедице од његовог закључења. Анексирањем ове одредбе уговора предвиђа се суспензивно дејство по којем се почетак плаћања концесионе накнаде веже за моменат увођења концесионара у посјед. Овакво рјешење Комисија сматра логичним и правичнијим за интересе концесионара, али је оставило одређене дилеме у погледу плаћања концесионе накнаде. Неки концесионари који су концесиону накнаду платили у складу са основним уговором, сматрају да су у преплати, а други који нису редовно плаћали концесиону накнаду, да такву обавезу немају до закључивања анекса уговора.

Потребно је ово питање регулисати на исти начин према свим концесионарима, како не би постојале дилеме око примјене наведених одредби уговора. Комисија сматра да је обавеза концесионе накнаде облигаторни елеменат сваког концесионог уговора, да се иста плаћа у сврху коришћења концесионог добра и да сви концесионари имају обавезу да плате концесиону накнаду сразмјерно површини коју су фактички користили.

5. Уговори о концесији су сложен правни посао, а на одређен начин представљају уговоре „*sui generis*“ у односу на неке уговоре привредног промета. Због тога, је потребна већа пажња, односно дужност уговорних страна је да приликом закључења ових уговора поступају не са обичном пажњом, него пажњом „доброг стручњака“, приликом закључења уговора. Из чињенице да су концесиони уговори велике вриједности, проистиче и чињеница да су спорови настали из таквих уговорних односа, спорови велике вриједности.

Из досадашње праксе било је случајева, гдје су покретани и вођени судски поступци углавном по тужби концесионара против концендента. Већина тужбених захтјева је ријешена у корист концесионара, а да се концендент након правоснажности судских одлука, обавезује на накнаду штете, како конкретне, тако и штете за изгубљну добит.

Овом приликом, напомињемо да су најчешћи предмет тужбеног захтјева законитост одлука (рјешења) концендента, којима се даје право на концесију, или нека друга врста управног акта у управно-правним споровима. Судским одлукама се обично поништавају акти концендента, а истовремено се налаже конценденту да донесе нови акт у складу са правним схватањима и упуствима надлежних судова.

Неријетко концендент не поступи по правоснажним судским пресудама, чиме се задржава статус (*quo*) у случају правоснажно пресуђених ствари, што само додатно оптерећује концесионе односе и отвара могућност истицања одштетних захтјева од стране концесионара, чији се одштетни захтјеви на тај начин само мултиплицирају.

Потребно је у наредном периоду ријешити сва спорна питања проистекла из судских спорова, а са друге стране отклонити евентуалне процесно-правне или материјално-правне претпоставке за покретање евентуалних судских спорова.

6. У процедури је доношење новог Закона о концесијама, који није предвидио пољопривредно земљиште као предмет концесије. Комисија сматра да је потпуно неоправдано изузимање пољопривредног земљишта из система концесија. С једне стране, пољопривредно земљиште се мора третирати као јавно добро, што оно у суштини јесте, на коме је важно успоставити исти правни режим као и на другим јавним добрима. С друге стране, системом концесија се омогућује или стварају фактичке претпоставке за интензивну пољопривредну производњу, а што је основни предуслов за развој аграрне привреде. Само интензивна пољопривредна производња може трпити све теже тржишне и економске услове производње. То значи да успјешна аграрна политика захтијева све већа инвестициона улагања (подизање бонитета земљишта, изградња система за наводњавање, мелиорационих система и сл.), као и примјену све захтјевнијих агротехничких мјера у повећању приноса. Само таквим приступом пољопривредна производња у Републици Српској може бити конкурентна и на домаћем, а прије свега на иностраном тржишту.

Систем закупа пољопривредног земљишта не може имати најповољније ефекте у односу на систем концесија, јер представља већу уситњеност обарадивих површина, краћи период коришћења, мањи степен улагања у производњу, лошију организованост пољопривредних произвођача у структуралном смислу, лошију организованост при наступу на тржишту и сл. У вези с тим, напомињемо да и важеће законодавство даје могућност да се 25% обрадивог земљишта даје у закуп, што оставља довољно простора мањим пољопривредним произвођачима, прије свега физичким лицима да задовоље своје интересе.

Истичемо чињеницу до које смо дошли у разговору са концесионарима да су заинтересовани за постојање концесија за коришћење пољопривредног земљишта, а неки од њих су најавили и продужење уговорног рока у складу са Законом о концесијама.

На крају можда најбоље све ово осликавају ријечи једног од концесионара „за Републику концесија на пољопривредно земљиште је економска, а закуп социјална категорија“.

7. Код уговора о концесији за коришћење пољопривредног земљишта очигледно је да одређен број концесионара не извршава уговорне обавезе, или их не извршава у складу са закљученим уговором, на што смо упозоравали и у ранијим извјештајима.

Комисија сматра и предлаже да се у наредном периоду тачно утврде обим извршења концесионог уговора, односно степен реализације уговорних обавеза према концесионарима, који не извршавају своја права и обавезе. Потребно је овом питању приступити опрезно, како би биле сагледане све чињенице и околности које утичу на реализацију уговора, а затим по потреби приступити редефинисању одређених одредби уговора, уз давање примјерених рокова концесионарима у којима би објективно могли да изврше санацију неизвршених обавеза. Након тога, стекле би се и законске претпоставке да се покрене поступак раскида појединих уговора, који на очигледан начин нису, нити се могу учинити егзистентним.

4. КОНЦЕСИОНА НАКНАДА

Према евиденцији о уплатама концесионе накнаде у Министарству финансија-Ресор за фискални систем, а које су добијене из евиденције Пореске управе, у току 2012. године уплаћено је укупно 23.576.372,80 КМ на име једнократне концесионе накнаде за право коришћења и концесионе накнаде за коришћење природних ресурса или пружање услуга. (шифра врсте прихода: ВП 721112, ВП 722424, ВП 722445, ВП 722468, ВП 722491 и ВП 722448). Укупна уплата концесионе накнаде у 2012. години већа је у односу на 2011. годину за износ од 5.355.867,82 КМ.

Уплаћена концесиона накнада по одређеним областима износи како слиједи:

- Област енергетике	2.043.364,92	КМ
- Област минералних ресурса	20.464.958,02	КМ
- Област пољопривреде	927.968,48	КМ
- Приређивање игара на срећу	140.081,38	КМ

Повећање је највеће у области минералних ресурса. У овој области је у 2012. години закључен знатан број уговора о концесији, што је довело до повећања уплате једнократне концесионе накнаде за коришћење природних ресурса у Републици Српској, а уочено је и знатно повећање уплате у Буџет Републике Српске на шифру прихода од коришћења минералних сировина тј. концесионе накнаде од стране предузећа „ARCELOR MITTAL“ д.о.о. Приједор – повећање уплате за 4.467.327,33 КМ. (са 1.989.982,34 на 6.457.309,57 КМ). Код одређеног броја концесионара такође из области минералних ресурса је дошло до повећања обима производње тј. експлоатације, а што је имплицирало већу уплату концесионе накнаде у буџет Републике Српске.

У области коришћења пољопривредног земљишта је такође, дошло до повећања уплата концесионе накнаде у 2012. години у односу на 2011. годину, а разлог се може видјети у знатном броју анекса уговора о концесији за коришћење пољопривредног земљишта, као и у уплатама Спортских риболовних друштава (51 друштво), који су од 2012. године почели уплаћивати накнаду за коришћење права за експлоатацију природних ресурса, тј. уплату су вршили управо на шифру 6 (шест) буџета Републике Српске, као врсту прихода-уплата концесионих накнада.

До повећање укупног износа уплате концесионе накнаде за област енергетике је дошло из разлога што су у пословној 2012. години закључени уговори за изградњу и коришћење хидроелектрана веће снаге, па је по самом закључењу наведених уговора извршена уплата једнократне концесионе накнаде за право коришћења природног ресурса.

Након извршених контрола од стране Комисије и Пореске управе примјећује се повећање уплата концесионе накнаде у области приређивања игара на срећу, пошто је концесионар упозорен на своју уговорну обавезу плаћања исте, те је извршио уплату у знатно већем износу него у 2011. години.

5. БУЏЕТ

5.1. Финансијски приходи, трошкови и расходи Комисије за концесије Републике Српске

Чланом 15. Закона о концесијама, утврђено је да се средства за рад Комисије планирају и обезбјеђују у буџету Републике Српске. Средства за рад Комисије за 2012. годину као и претходних година су обезбјеђена у буџету Генералног секретаријата Владе Републике Српске, посредством позиције 482100-трансфер Комисији за концесије Републике Српске. Укупна средства Комисије за концесије у 2012. години су износила 750.000,00 КМ, а дозначавана су Комисији у виду једнаких мјесечних транши у износу од 62.500,00 КМ.

У 2012. години из одобрених буџетских средстава Комисија је исплатила нето плате, порезе и доприносе, платила материјалне трошкове и набавку једног дијела опреме.

5.1.1. Стална средства Комисије за концесије

Стална средства Комисије су књиговодствено евидентирана на основу одредби Правилника о рачуноводственој политици за кориснике прихода буџета Републике Српске. Евидентирање се вршило по набавној вриједности, а обрачунски отпис примјеном линеарне методе по годишњим стопама и то за:

- Канцеларијски намјештај	12,5%	(8 година)
- Компјутерску опрему	20%	(5 година)
- Опрему за пренос података и гласа	10%	(10 година)
- Моторна возила	15,5%	(6 година)
- Копир апарат	14,3%	(7 година)
- Уграђену опрему	16,5%	(6 година)
- Телефонску опрему	10%	(10 година)
- Радио и тв опрему	12,5%	(8 година)
- Опрему за гријање	12,5%	(8 година)
- Опрему за вентилацију	16,5%	(6 година)

Набавна вриједност сталне имовине на дан 31.12.2012. године је износила:

	189.640,97 КМ
- исправка вриједности	141.947,94 КМ
- садашња (неотписана вриједност)	47.693,03 КМ

Редовним годишњим пописом извршен је попис и сталне имовине о чему је сачињен записник.

5.2. Трошкови плата и накнада запослених

Трошкови плата и накнада за 11 (једанаест) запослених у 2012. години, обрачунати су на основу Правилника о платама и накнадама запослених у Комисији за концесије Републике Српске, на који је Влада Републике Српске дала сагласност, а укупно су износили 533.718,40 КМ и мањи су за 7.639,55 КМ у односу на 2011. годину, када су износили 541.357,95 КМ.

Структура по основу плата је била сљедећа:

- Расходи за плате	311.029,40 КМ
- Расходи за порезе на плате	34.558,79 КМ
- Расходи за доприносе за ПИО	92.844,57 КМ
- Расходи за доприносе за здравствено осигурање	64.475,44 КМ
- Расходи за доприносе за дјечију заштиту	7.737,04 КМ
- Расходи за доприносе за осигурање незапослених	5.158,16 КМ
- <u>Расходи за накнаде за превоз, отпремнину и тежу болест</u>	<u>17.915,00 КМ</u>
Укупни расходи за лична примања	533.718,40 КМ

Укупна издвајања за нето плате у 2012. години су била мања за 15.409,46 КМ или 5%, него у 2011. Години, што је у континуитету смањења нето плата последњих неколико година.

5.2.1. Трошкови материјала и услуга

Трошкови материјала и услуга, односно расходи по основу коришћења роба и услуга у 2012. години, износили су 173.131,96 КМ, што је на нивоу трошкова из претходних година.

Расходи материјала и услуга односе се на трошкове одржавања возила, канцеларијски материјал, дневнице, смјештај, трошкове горива, комуникационо-телефонске трошкове.

Структура трошкова материјала и услуга у 2012. години, је била сљедећа:

- Трошкови канцеларијског материјала	14.861,58 КМ
- Трошкови одржавања	21.701,47 КМ
- Трошкови горива	33.904,56 КМ
- Трошкови смјештаја	20.473,62 КМ
- Путни трошкови	21.266,48 КМ
- Трошкови репрезентације	9.660,69 КМ
- Трошкови платног промета, осигурања возила, штампања, одржавања рачунара	8.389,82 КМ
- Поштанско-телефонски трошкови	9.780,52 КМ
- Уговорене-остале услуге	16.142,97 КМ
- Расходи за бруто накнаде	14.666,64 КМ
- <u>Трошкови закупа</u>	<u>2.283,50 КМ</u>
Укупно	173.131,96 КМ

5.2.2. Годишњи Извјештај о извршењу буџета

У складу са чланом 15. Закона о концесијама Републике Српске, Комисија припрема годишњи финансијски извјештај и укључује га у Извјештај о раду у претходној фискалној години.

Финансијски извјештај Комисије се саставља у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске, Правилником о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општина, градова и фондова, Правилником о финансијском извјештавању за кориснике прихода буџета и међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор. Такође, поред наведених се примјењују прописи из области пореске регулативе, Закона о јавним набавкама БиХ и разни правилници и упутства који уређују ову област.

Укупна буџетска средства за финансирање Комисије за концесије Републике Српске у 2012. години су износила 750.000, 00 КМ, а исти износ средстава је предвиђен и у 2013. години у буџету Републике Српске за финансирање Комисије. Напомињемо да је овај износ непромијењен за посљедње 4 (четири) године. Плате Предсједника, замјеника Предсједника, чланова и осталих запослених у Комисији за концесије Републике Српске исплаћују се у складу са Правилником о платама и накнадама чланова и запослених у Комисији („Службени гласник Републике Српске“, број: 83/08), на који је Влада Републике Српске дала сагласност.

Комисија за концесије је испоштовала препоруке о умањењу плата за 2012. годину и исто ће поступити и у 2013. години.

Финансијски Извјештај Комисије за концесије Републике Српске се сачињава са пратећим обрасцима:

- Образац 3.б. - Преглед прихода, примитака, расхода и издатака исказаних ван ГКТ на рачуноводственим фондовима од 01-05;
- Образац 4.б. - Функционална класификација расхода и нето издатака за нефинансијску нефинансијску имовину исказаних ван ГКТ
- Образац 5.б.- Преглед имовине, обавеза и извора исказаних ван ГКТ;
- Образац 6. - Преглед новчаних токова;
- Образац 7. - Извјештај о броју и структури запослених и образложења уз финансијске извјештаје.

Финансијски извјештај, као и потребна образложења уз исти су достављени у законском року надлежним органима Републике Српске.

6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ЗА КОНЦЕСИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

6.1. Сарадња са домаћим тијелима и институцијима у БиХ - значајнији послови, задаци и активности Комисије за концесије Републике Српске

Комисија је у свом раду остварила сарадњу са великим бројем надлежних институција, прије свега са ресорним министарствима у Влади Републике Српске и стручним тијелима и службама Народне скупштине Републике Српске, као и са руководећим органима у многим општинама.

Одржан је и велики број састанака са домаћим и страним инвеститорима, концесионарима и потенцијалним концесионарима, на којима је од стране представника Комисије пружена стручна и административна подршка у погледу њихових активности на реализацији концесионих уговора и код припрема понуда за додјелу концесије. Такође, Комисија је често пружала и савјетодавну помоћ на провођењу Закона о концесијама.

Активности, послови и задаци на којима се Комисија посебно ангажовала током 2012. године прије свега су:

- Сарадња са ресорним министарствима на припреми информације о реализацији уговора о концесији;
- Сарадња са Министарством индустрије, енергетике и рударства на контроли реализације уговора о концесијама из области малих хидроелектрана и области минералних ресурса;
- Посебно је дошла до изражаја сарадња око припреме уговора са стратешким партнерима, око изградње електрана на ријеци Дрини и активности око Термоелектране Станари;
- Укључивање Комисије у припремне активности на изградњи гасовода „Јужни ток“ кроз Републику Српску;
- Укључивање представника Комисије у радно тијело за израду новог Закона о концесијама Републике Српске;
- Сарадња са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде из области коришћења пољопривредног земљишта;
- Посебна је била сарадња код посјета и разговора са локалним заједницама, гдје се расправљало о проблематици концесија и закупа у пољопривреди;
- Сарадња са Министарством финансија око додјеле концесија из области игара на срећу, као и праћења уплате концесионих накнада у буџет Републике Српске;

- Сарадња са институцијама Босне и Херцеговине, Комисије за концесије Босне и Херцеговине и Комисије за концесије Федерације Босне и Херцеговине, око размјене праксе, активности на законској регулативи и усаглашавању концесионих пројеката.

6.2. Сарадња са међународним институцијама и организацијама

Комисија је у свом раду сарађивала са међународним организацијама као што су: Свјетска банка, делегација Европске Комисије Босне и Херцеговине, Европска банка за обнову и развој, канцеларија ОХР-а у Бања Луци, амбасаде европских земаља. У свим овим контактима је размјењивано искуство и знање везано за провођење концесионе политике.

Чланови и запослени у Комисији за концесије су учествовали на презентацијама које су организовале Свјетска банка и поједине амбасаде, а везано за коришћење обновљиве енергије у Републици Српској, коришћење финансијских средстава за концесионе послове.

Посебно треба напоменути добру сарадњу са надлежним органима из ове области у Републици Србији и Црној Гори, гдје су се размјењивала искуства и знања, везано за концесионе пројекте.

7. ЗАКЉУЧАК

Сумирајући податке из извјештаја, а у циљу унапређења концесионе политике у Републици Српској и стварању претпоставки за нова концесиона улагања, Комисија је усвојила сљедеће закључке:

1. Комисија сматра да сви субјекти концесионих односа треба да се ангажују на унапређењу послова додјеле концесија, а нарочито на досљедној примјени закона, Документа о политици додјеле концесија, као и подзаконских аката којима се регулишу концесиони односи у Републици Српској.
2. У рјешавању концесионих односа своју примјену имају и други закони комплементарни са Законом о концесијама, а који понекад спречавају или успоравају поступак додјеле концесија. Зато Комисија сматра да је потребно извршити хармонизацију законских прописа, који се примјењују у поступку додјеле концесија, а прије свега хармонизацију са Законом о рударству, Законом о уређењу простора и грађењу, Законом о водама, Законом о пољопривредном земљишту, Законом о шумама, Законом о заштити животне средине и сл.
3. Имајући у виду садашњи Закон о концесијама, а и предложени нови Закон о концесијама, Комисија сматра да концесиону дјелатност треба проширити на предмете који нису регулисани ни новим Законом о концесијама, као ни важећим законом. Сматрамо недопустивим да пољопривредно земљиште буде изузето из система концесија, као што је предвиђено новим законом. Коришћењем пољопривредног земљишта путем концесија обезбјеђује се боља искориштеност истог, те стварају услови за интензивну пољопривредну производњу коју све више намеће тржишна економија, па и правила и стандарди Европске Уније у области пољопривредне производње. Друго важно питање је егзистенција великог броја закључених уговора за коришћење пољопривредног земљишта, а посебно са аспекта њиховог анексирања или преноса уговора о концесији, који предвиђа и нови Закон о концесијама. Комисија сматра да сва добра у општој употреби треба да имају исти или сличан третман, чије коришћење треба обезбиједити путем концесија, као што је коришћење енергије вјетра, сунца и других обновљивих извора енергије. Такође сматрамо да је потребно успоставити систем концесија у области друштвених дјелатности као што су: образовање, здравство, спорт, комуналне услуге и сл.

4. Комисија сматра да је потребно веће ангажовање Републичке управе за инспекцијске послове, односно надлежних инспекција у циљу спречавања нелегалне експлоатације предмета концесије, злоупотребе закона и закључених уговора о концесијама. (рударске инспекције, водне инспекције, пољопривредне инспекције, урбанистичко-грађевинско-еколошке инспекције и др.), што би довело до потписивања већег броја нових концесионих уговора, а тиме и уплате веће концесионе накнаде.
5. Неопходно је да се и Влада Републике Српске, као концендент, што прије изјасни о карактеру и суштини концесионе накнаде, односно на шта се та накнада односи, како би се превазишло тренутно стање у коме инвеститор плаћа концесиону накнаду и накнаду за кориштење природних ресурса, што у многоструку поскупљује инвестиције и потенцијалне инвеститоре удаљава од пројеката. Обрачуном накнада које се у суштини преклапају, а обавезне су према важећим законима, инвеститор се обавезује на плаћање износа, који премашују 10% од укупног прихода, што је у већини инвестиција неисплативо за инвеститоре.
6. Комисија сматра да уплате концесионих накнада нису на потребном нивоу и да треба појачати финансијску дисциплину концесионара, како би се концесиона накнада обрачунавала и плаћала у складу са прописима и преузетим уговорним обавезама. Иако концесиона накнада није најважнији ефекат у реализацији концесионе политике, сматрамо да је битан елемент коме треба посветити дужну пажњу. Наглашавамо да постоје концесионари који умањују основицу за обрачун концесионе накнаде, тако што након формирања концесионог друштва већи дио пословне активности задржавају на основном, односно матичном друштву, а мањи дио пословне активности преносе на новоосновано друштво, које је носилац концесионе активности. Један број концесионара, који користе минералне сировине за обављање основне дјелатности (реконструкција и изградња путева) знатно умањују калкулативну цијену тих сировина у односу на тржишну, чиме умањују основицу за обрачун концесионе накнаде. Комисија сматра да код таквих концесионара би било оправдано концесиону накнаду утврдити по јединици мјере, а не по оствареном годишњем бруто приходу. С друге стране, потребно је појачати контролу не само уплата, него и начина обрачуна концесионе накнаде од стране Пореске управе.
7. У оквиру провјере рада концесионара Комисија је уочила да постоји један број концесионара, који не испуњавају уговорне обавезе као што су: реализација планираног прихода, уговорени ниво инвестирања у концесионе пројекте, запошљавање нових радника у складу са одобреним Студијама економске оправданости и сл. Један број концесионара крши законске и уговором преузете обавезе, као што су: пренос уговора о концесији, промјена власника или власничке структуре унутар концесионог предузећа, незаконито обрачунавање концесионе накнаде и сл. Такође један број концесионара се дуже вријеме налази у стању финансијске неликвидности и сл. Због набројаног сматрамо, да треба извршити анализу закључених уговора о концесији, ријешити статус спорних уговора споразумно између концендента и концесионара или у крајњем случају приступити раскидању уговора, чија даља егзистенција нема економску оправданост и правну цјелисходност.
8. У складу са Упутством о процјени постојања јавног интереса Комисија сматра, да је неопходна већа координација са јединицама локалне самоуправе у циљу ефикаснијег вођења поступка додјеле концесија у Републици Српској.

9. Потребно је поштрити критерије у смислу додјеле уговора о концесији, да се досљедније поштују услови из постојеће планске документације, да се израда одговарајућих Студија економске оправданости повјери лиценцираним кућама, као и код одабира нових концесионара, гдје се треба повести више рачуна о њиховој финансијској способности, профитној стабилности, ликвидности, задужености, референсама, те стручној и техничкој опремљености.

Активности Комисије исказане у Извјештају о раду за 2012. годину у потпуности афирмишу рад Комисије и њену улогу у сложенем систему додјеле концесија, а нарочито у спровођењу Закона о концесијама и Документа о политици додјеле концесија.

Комисија сматра да ће у сарадњи са Владом Републике Српске и Народном скупштином Републике Српске рад у области концесионарства у наредном периоду бити унапријеђен, те Комисија предлаже Влади Републике Српске да Извјештај о раду за период 01.01.2012. до 31.12.2012. године размотри и упути Народној скупштини Републике Српске на усвајање.

Предсједник Комисије

Предраг Ашкрабић

Број: 01-172/13

Датум: 25.04.2013.године